

Jongerenrapportage Veilig Opgroeien / Communities that Care

Capelle aan den IJssel

Marga van Aalst
Willemijn Roorda

Jongerenrapportage Veilig Opgroeien/ Communities that Care

Capelle aan den IJssel

Amsterdam, december 2006

Marga van Aalst
Willemijn Roorda

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1 Inleiding	4
1.1 Risico- en beschermende factorenmodel	5
1.2 Leeswijzer	7
2 Onderzoeksverantwoording	8
2.1 Onderzoekopzet	8
2.2 Steekproef / Respons	8
3 Achtergrondkenmerken	10
4 Probleemgedrag	16
4.1 Geweld en jeugddelinquentie	16
4.2 Problematisch roken, alcohol- en drugsgebruik	17
4.3 Schoolverzuim	20
4.4 Aan seksualiteit gerelateerd probleemgedrag	21
4.5 Samenvatting	23
5 Risico- en beschermende factoren: stadsgemiddelde	24
5.1 Inleiding	25
5.2 Risicofactoren	25
5.3 Beschermende factoren	28
5.4 Samenvatting	30
6 Conclusies	32
6.1 Capelle aan den IJssel	32
6.2 Capelle-West, 's-Gravenland en Fascinatio	32
6.3 Middelwatering West	32
6.4 Middelwatering Oost	33
6.5 Oostgaarde Zuid	33
6.6 Oostgaarde Noord	34
6.7 Schenkel	34
6.8 Schollebaar Zuid	34
6.9 Schollebaar Noord	35
6.10 Conclusies	35
Literatuur	37
Bijlagen	
Bijlage 1 Toelichting risico- en beschermende factoren	39
Bijlage 2 Tabellen ruwe scores Capelle aan den IJssel	43
Bijlage 3 Plattegrond Capelle aan den IJssel	48

Voorwoord

De jongerenenquête maakt deel uit van de preventiestrategie Communities That Care© (CtC)¹. De licentie voor CtC in Nederland ligt bij het NIZW.

Noot 1 Channing Bete Company, Inc., South Deerfield, Massachusetts, USA, is eigenaar van de naam Communities That Care© , die door het NIZW onder licentie wordt gebruikt..

1 Inleiding

In de Verenigde Staten is in antwoord op toenemend probleemgedrag en maatschappelijke uitval onder jongeren de methode Communities that Care (CtC) ontwikkeld (Hawkins, Catalano & Miller, 1992; Hawkins, Arthur & Catalano, 1995; Hawkins, 1999). CtC is een wijkgerichte aanpak die probleemgedrag onder jongeren in een vroeg stadium signaleert en aanpakt, met als uiteindelijk doel een veilige, constructieve leefomgeving te scheppen.

CtC is gebaseerd op een theoretisch en empirisch onderbouwd model waarin risico- en beschermende factoren in verband gebracht worden met probleemgedrag en maatschappelijke uitval onder jongeren. CtC richt zich niet alleen op de jongeren zelf, maar ook op personen/instellingen die direct betrokken zijn bij de opvoeding, het onderwijs en het welzijn van jongeren.

CtC werkt als volgt: allereerst wordt per wijk een inventarisatie gemaakt van de problematiek. Dit gebeurt aan de hand van de resultaten van een enquête die onder een groot aantal jongeren binnen een gemeente wordt afgenomen. De enquête bevat vragen over achtergrondvariabelen (zoals schooltype, gezinssituatie, opleidingsniveau van de ouders en taalachterstand), probleemgedragingen (o.a. jeugdcriminaliteit, geweld, problematisch alcohol- en drugsgebruik, schooluitval, aan seksualiteit gerelateerd probleemgedrag en depressie) en risico- en beschermende factoren die dit probleemgedrag in de hand kunnen werken of juist kunnen verminderen.

Door de resultaten van de wijken af te zetten tegen het gemeentelijk gemiddelde, wordt duidelijk welke problemen er in welke wijk(en) spelen en kan worden overgegaan tot een gerichte oplossing.

Tot het instrumentarium van CtC behoort een breed scala aan interventieprogramma's die maatschappelijk ongewenst gedrag tegen gaan door het reduceren van risicofactoren en het stimuleren van beschermende factoren (Ince, Beumer, Jonkman en Vergeer, 2004). Periodiek (eens in de 3 à 4 jaar) wordt de enquête herhaald om het effect van de interventieprogramma's te beoordelen.

In 1999 is door DSP-groep nagegaan of het Amerikaanse model met de risico- en beschermende factoren van toepassing is op de Nederlandse situatie (DSP-Groep, 2000). Op grond van literatuurstudie en overleg met deskundigen bleek dit het geval te zijn.

In 2000 werd in Nederland met proefonderzoeken gestart in Amsterdam, Arnhem, Rotterdam en Zwolle. In deze fase werd de strategie naar de Nederlandse situatie vertaald en werden de Nederlandse instrumenten ontwikkeld. Mede op basis van de positieve resultaten van het evaluatieonderzoek (Van Dijk, Geldorp en Tulner, 2002; Van Dijk, Flight, Geldorp en Tulner, 2004) is CtC in 2003 in Almere en Leeuwarden gestart.

Sinds 2004 wordt de methode in diverse gemeenten toegepast (waaronder Alphen aan de Rijn, Dordrecht, Leiden, Maassluis, Leeuwarden, deelgemeente Hoogvliet, Zoetermeer en Westland). Bovendien is CtC onlangs op de Nederlandse Antillen geïntroduceerd.

De betrouwbaarheid en de validiteit van de methode zijn in 2006 opnieuw geëvalueerd. Uit deze evaluatie bleek dat de vragenlijst op een aantal punten verouderd was. Om deze reden is besloten om een nieuwe versie van de vragenlijst op te stellen. De resultaten die in dit rapport worden beschreven zijn gebaseerd op de nieuwe versie van de vragenlijst. Als gevolg van de nieuwe vragenlijst is er geen vergelijking mogelijk met de oude CtC baseline.

1.1 Risico- en beschermende factorenmodel

Het CtC-model bevatte oorspronkelijk negentien risicofactoren en tien beschermende factoren die in verband konden worden gebracht met verschillende maatschappelijk ongewenste gedragingen. Voor een uitgebreide beschrijving van het oorspronkelijke model wordt verwezen naar 'Wijken gewogen' (Jonkman, Boers, Van Dijk en Rietveld, 2006).

Zoals gezegd is zijn de schalen en de items van de vragenlijst in 2006 aangepast. In de nieuwe versie van de vragenlijst worden de volgende achtergrondvariabelen, probleemgedragingen en risico- en beschermende factoren gemeten:

Gemeten achtergrondvariabelen

- sekse
- schooltype
- gezinssituatie
- taalachtergrond
- opleidingsniveau ouders
- arbeidssituatie ouders
- leeftijd
- etniciteit

Gemeten probleemgedragingen

- geweld
- jeugddelinquentie
- alcohol- en drugsgebruik de afgelopen maand
- veelvuldig alcohol- en drugsgebruik
- schoolverzuim
- aan seksualiteit gerelateerd probleemgedrag
- depressie

Gemeten risicofactoren

Domein gezin:

- geschiedenis van probleemgedrag in het gezin
- problemen met gezinsmanagement
- conflicten in het gezin
- positieve houding van ouders ten aanzien van alcohol- en drugsgebruik
- positieve houding van ouders ten aanzien van antisociaal gedrag

Domein school:

- leerachterstanden
- gebrek aan binding

Domein kinderen en jongeren:

- vervreemding en opstandigheid
- betrokkenheid bij jeugdbende
- vroeg begin van antisociaal gedrag
- vroeg begin van alcohol- en drugsgebruik
- positieve houding ten aanzien van alcohol- en drugsgebruik
- positieve houding ten aanzien van antisociaal gedrag
- omgang met vrienden die drugs gebruiken
- omgang met vrienden die antisociaal gedrag vertonen

Domein buurt/wijk:

- gebrek aan binding in de wijk
- gebrek aan organisatie in de wijk
- hoge mate van doorstroming in de wijk
- verkrijgbaarheid van drugs en wapens
- normen die antisociaal gedrag bevorderen

Gemeten beschermende factoren

Domein gezin:

- hechtingssterkte gezin
- mogelijkheden voor positieve betrokkenheid
- beloningen voor positieve betrokkenheid

Domein school:

- mogelijkheden voor positieve betrokkenheid
- beloningen voor positieve betrokkenheid

Domein kinderen en jongeren:

- gezonde opvattingen en duidelijke normen
- sociale vaardigheden
- religie

Domein buurt/wijk:

- mogelijkheden voor positieve betrokkenheid
- beloningen voor positieve betrokkenheid

In Bijlage 1 is een uitgebreide omschrijving van de risico- en beschermende factoren opgenomen.

1.2 Leeswijzer

In dit rapport worden de resultaten van de eerste afname van de enquête in de gemeente Capelle aan den IJssel gepresenteerd. Hierbij wordt de volgende indeling gehanteerd.

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de onderzoeksverantwoording. Hoofdstuk 3, 4 en 5 bevatten de resultaten van het onderzoek. In hoofdstuk 3 gaat het om de achtergrondvariabelen en in hoofdstuk 4 komen de probleemgedragingen aan bod. Per wijk zullen zij worden afgezet tegen het Capelse gemiddelde en, indien mogelijk, vergeleken worden met het landelijke gemiddelde.

In hoofdstuk 5 komen de resultaten van de risico- en beschermende factoren aan bod. Wederom zal per wijk een vergelijking plaatsvinden met het Capelse gemiddelde.

Tot slot worden in hoofdstuk 6 conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan.

2 Onderzoeksverantwoording

2.1 Onderzoeksopzet

De enquête is in september en oktober 2006 via internet afgenomen. Besloten is om alle Capelse jongeren van 12 tot en met 17 jaar per brief te benaderen. In deze brief werd informatie gegeven over het doel van het onderzoek en werd uitgelegd hoe de jongeren konden deelnemen. Om de respons te verhogen maakten de jongeren –wanneer zij de vragenlijst compleet invulden- kans op verschillende prijzen. De enquête heeft vier weken online gestaan. Om in te loggen moesten de jongeren gebruik maken van een persoonlijke inlogcode die vermeld stond in de brief. Ter verhoging van de respons is na twee weken een rappelbrief verstuurd. De organisatie van het veldwerk was in handen van de gemeente Capelle aan den IJssel.

2.2 Steekproef / Respons

In Capelle aan den IJssel hebben alle jongeren van 12 tot en met 17 jaar (4919) een uitnodiging gekregen om mee te doen aan het onderzoek. Van deze jongeren hebben er 2.005 deelgenomen aan het onderzoek. 3 jongeren hebben wijk noch postcode ingevuld en 26 jongeren waren jonger dan 12 jaar of ouder dan 17 jaar en zijn niet meegenomen in de analyses. Uiteindelijk leverde dit dus een databestand op van 1.976 respondenten, wat neerkomt op een percentuele respons van 40%. Dit percentage is nog niet eerder gehaald in Nederland met een afname van een jongerenenquête. De verdeling van de steekproef over de wijken is te vinden in onderstaande tabel.

Tabel 2.1 Verdeling van de respondenten over de wijken

kern	aantal	percentage
Capelle-West/'s-Gravenland/Fascinatio	535	27
Middelwatering West	209	11
Middelwatering Oost	148	7
Oostgaarde Zuid	222	11
Oostgaarde Noord	140	7
Schenkel	231	12
Schollevaar Zuid	262	13
Schollevaar Noord	229	12
totaal	1.976	100

De bereikte steekproefaantallen zijn vergeleken met de aantallen op populatieniveau. Uit deze analyse bleek dat alle wijken voldoende respons hebben om op betrouwbare wijze te kunnen worden onderscheiden.

Wel bleek dat de geobserveerde steekproefaantallen per wijk, zoals meestal het geval, enigszins afweken van de verwachte aantallen. Ook was in een aantal wijken het aantal jongens dat meedeed aan het onderzoek enigszins

ondervertegenwoordigd.

Verder week in een wijk de leeftijdsverdeling van de respondenten licht af van wat op basis van de populatieaantallen zou worden verwacht. Voor deze afwijkingen is gecorrigeerd door middel van wegingsfactoren.

Hieronder worden de verdelingen van de variabelen leeftijd en sekse vóór weging weergegeven.

Tabel 2.2a Verdeling naar leeftijd voor weging (percentages)

steekproef	leeftijd					
	12	13	14	15	16	17
Stadsgemiddelde	15	18	18	19	16	14
Capelle-West/'s-Gravenland/Fascinatio	15	19	18	19	14	14
Middelwatering West	19	16	18	20	15	12
Middelwatering Oost	15	16	16	21	18	15
Oostgaarde Zuid	16	22	19	14	16	14
Oostgaarde Noord	10	14	21	19	19	17
Schenkel	16	21	16	15	15	17
Schollevaar Zuid	11	19	17	21	19	12
Schollevaar Noord	18	14	17	19	16	17
populatie Capelle	17	17	17	17	16	17

Tabel 2.2b Verdeling naar sekse voor weging (percentages)

steekproef	geslacht		
	jongen	meisje	totaal
Stadsgemiddelde	47	53	100
Capelle-West/'s-Gravenland/Fascinatio	45	55	100
Middelwatering West	44	56	100
Middelwatering Oost	51	49	100
Oostgaarde Zuid	42	58	100
Oostgaarde Noord	48	52	100
Schenkel	52	48	100
Schollevaar Zuid	44	56	100
Schollevaar Noord	51	49	100
populatie Capelle	51	49	100

Wat betreft de variabele sekse werden verschillen gevonden in meerdere wijken.

Na weging is er een steekproef ontstaan die representatief is voor de in Capelle aan den IJssel woonachtige jongeren van 12 tot en met 17 jaar. Wel wordt opgemerkt dat de representativiteit enigszins kan zijn vertekend doordat de jongeren op vrijwillige basis meededen aan het onderzoek en dat hierdoor sprake kan zijn van een zelf selectie-effect. Het grote voordeel van de jongerenenquête is dat ook jongeren die niet in Capelle op school zitten mee kunnen doen, evenals kinderen van 12 en 13 jaar die nog op de basisschool zitten. De hele bevolking tussen de 12 en 18 jaar is benaderd en kon meedoen.

3 Achtergrondkenmerken

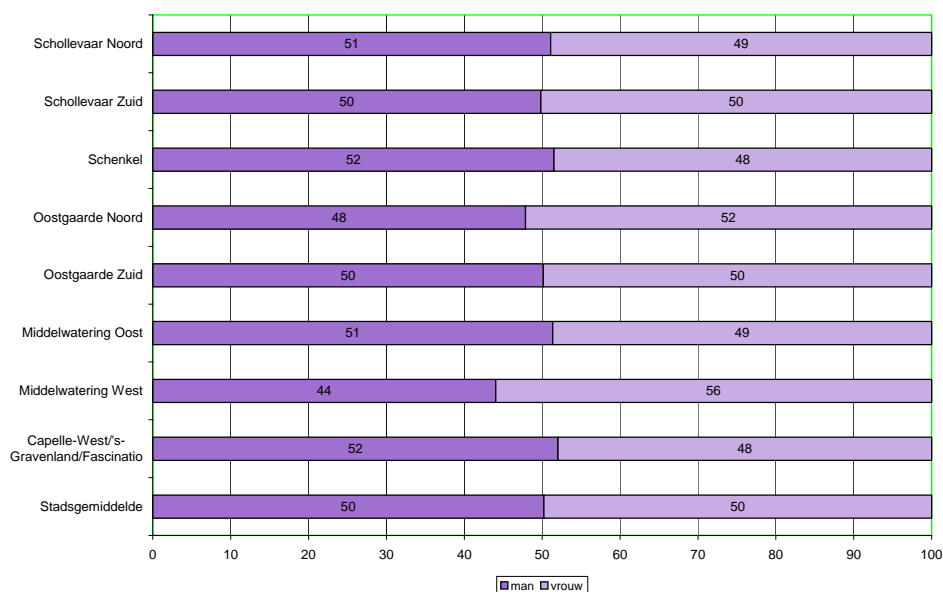
In dit hoofdstuk worden de scores op de achtergrondkenmerken weergegeven. Voor interpretatie van de resultaten binnen een bepaalde wijk kan elk van de gepresenteerde percentages in de grafiek direct worden vergeleken met het Capelse gemiddelde.

In onderstaande tabellen en grafieken worden respectievelijk de resultaten voor leeftijd, geslacht, schooltype, etniciteit, gezinssituatie, taalachtergrond, opleidingsniveau en werksituatie ouders gepresenteerd. In tegenstelling tot de tabellen die in het vorige hoofdstuk werden behandeld, betreft het hier *gewogen* gegevens.

Tabel 3.1 Leeftijd (percentages)

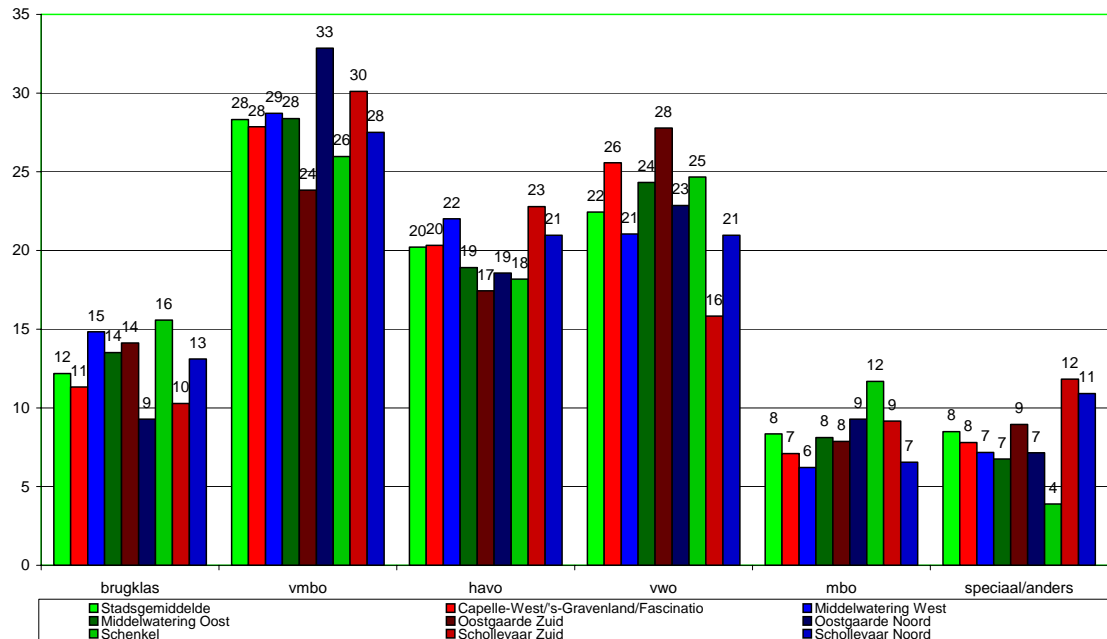
kern	leeftijd						totaal
	12	13	14	15	16	17	
Stadsgemiddelde	15	18	18	18	16	15	100
Capelle-West/s-Gravenland/Fascinatio	15	19	18	20	14	14	100
Middelwatering West	19	16	18	20	15	12	100
Middelwatering Oost	15	16	16	21	18	15	100
Oostgaarde Zuid	15	21	19	15	16	14	100
Oostgaarde Noord	10	14	21	19	19	17	100
Schenkel	16	21	16	15	15	17	100
Schollevaar Zuid	15	16	18	17	17	18	100
Schollevaar Noord	18	14	17	19	16	17	100

Grafiek 3.1 Geslacht (percentages)

Grafiek 3.2 geeft de frequentieverdelingen van schooltype. Voor de overzichtelijkheid zijn speciaal onderwijs en 'anders' samengevoegd tot één categorie. Ook praktijkonderwijs is samengevoegd met VMBO onder de noemer VMBO.

Grafiek 3.2 Schooltype (percentages)²

Uit grafiek 3.2 blijkt dat de meeste jongeren VMBO-onderwijs volgen. Dit is vooral het geval in Oostgaarde Noord en Scholleveaar Zuid. In Oostgaarde Zuid wonen veel jongeren die op het VWO zitten.

In de volgende tabel komt de etniciteit van de jongeren aan bod. Deze variabele wordt volgens de methode die het CBS hanteert bepaald. Dit betekent dat zowel naar het geboorteland van de jongere zelf, als de geboortelanden van de ouders gekeken wordt.

Noot 2 Omdat de variabele 'schooltype' in iedere gemeente verschillend wordt gemeten, kan geen vergelijking met eerdere onderzoeken worden gedaan.

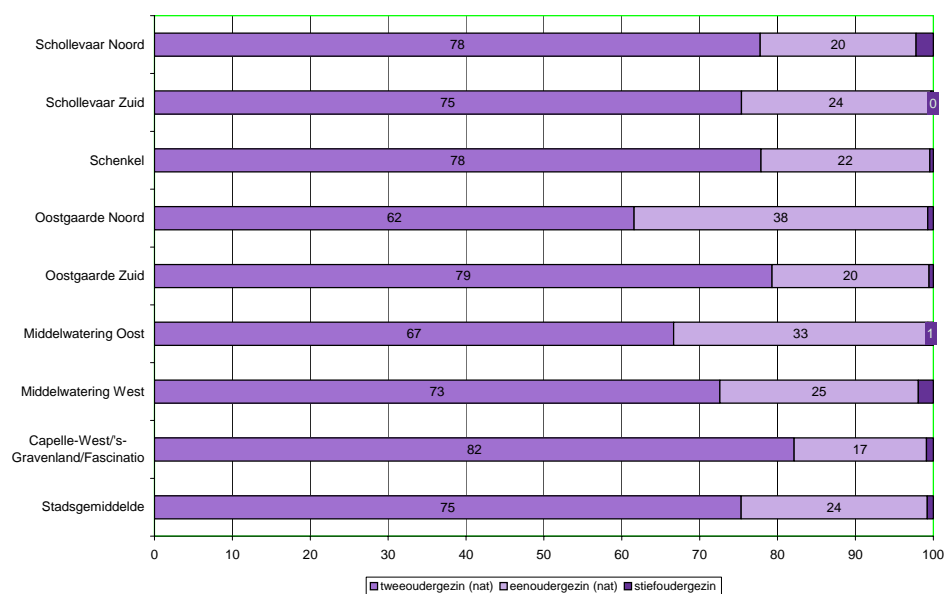
Tabel 3.2 Etniciteit (percentages)

kern	ned	sur	ant/ar	turks	marok	indon	overig	totaal
Stadsgemiddelde	72	8	4	1	1	2	12	100
Capelle-West/'s-Gravenland/Fascinatio	76	9	2	2	0	3	9	100
Middelwatering West	83	4	2	1	1	0	8	100
Middelwatering Oost	66	12	6	1	0	2	12	100
Oostgaarde Zuid	70	4	6	0	1	3	15	100
Oostgaarde Noord	57	7	8	2	1	3	22	100
Schenkel	77	7	3	1	1	2	8	100
Schollevaar Zuid	71	8	4	2	1	2	12	100
Schollevaar Noord	77	7	4	0	1	0	11	100

Gemiddeld heeft 72% van de ondervraagde jongeren de Nederlandse etniciteit. Het percentage Nederlandse etniciteit is het hoogst in Middelwatering West en het laagst in Oostgaarde Noord. Het landelijke percentage is 71%. Hiernaast is op landelijk niveau sprake van een andere spreiding. Zo hebben hier respectievelijk 6%, 4% en 4% van de ondervraagden een Surinaamse, Turkse en Marokkaanse etniciteit. In Middelwatering Oost is het percentage jongeren met een Surinaamse etniciteit het hoogst en in Oostgaarde Noord is het percentage jongeren met een Antilliaanse/Arubaanse etniciteit het hoogst.

In het onderzoek is tevens gevraagd naar de gezinssituatie van de jongeren. Analoog aan de wijze waarop het CBS deze gegevens presenteert wordt hierbij onderscheid gemaakt tussen gezinnen waarin zowel de natuurlijke moeder als de natuurlijke vader deel uitmaken van het gezin, gezinnen waarin één natuurlijke ouder afwezig is en gezinnen waarin beide natuurlijke ouders geen deel uitmaken van het gezin.

Grafiek 3.3 Gezinsituatie (percentages)

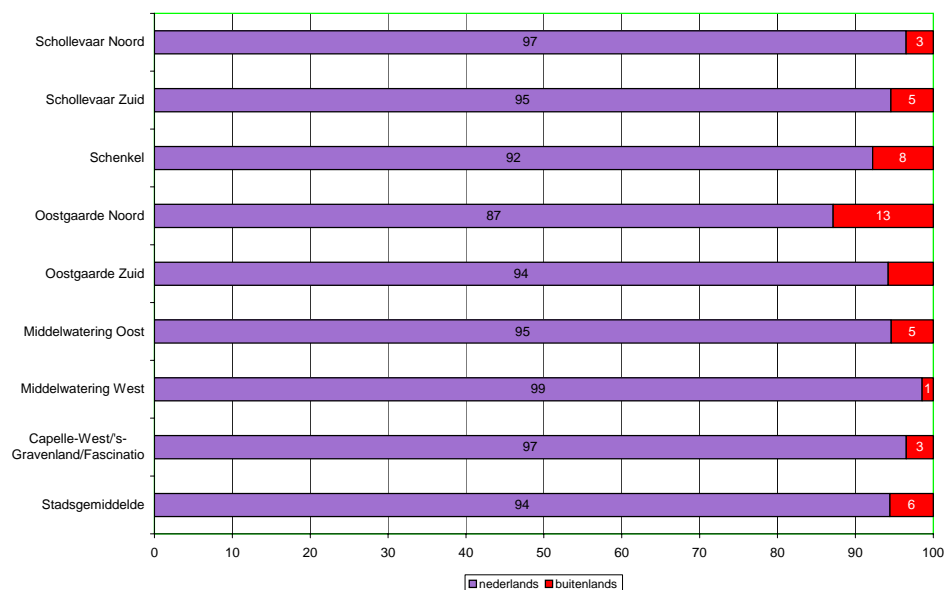

Uit grafiek 3.3 blijkt dat gemiddeld 75% van de jongeren in Capelle aan den IJssel opgroeit in een gezin waarin beide natuurlijke ouders aanwezig zijn. Ten opzichte van het Capels gemiddelde verschillen de wijken Oostgaarde Noord en Middelwatering Oost het meest, hier zijn de percentages tweoudergezin beduidend lager. Uit de gegevens in de landelijke baseline blijkt dat 77% van de jongeren opgroeit bij beide natuurlijke ouders. Het aantal éénoudergezinnen is landelijk gelijk aan 22% en 1% van de jongeren groeit op in een stiefoudergezin.

Om te kunnen bepalen of de jongeren een Nederlandse of een buitenlandse taalachtergrond hebben, is in het onderzoek geïnformeerd naar de taal die zij thuis spreken en de taal die zij met hun beste vrienden spreken. Wanneer zowel thuis als met vrienden Nederlands wordt gesproken, is sprake van een Nederlandse taalachtergrond en wanneer in beide gevallen buitenlands wordt gesproken wordt de taalachtergrond van de jongere als buitenlands gekenmerkt. Wanneer met de ouders Nederlands wordt gesproken en met vrienden buitenlands, wordt de taalachtergrond als Nederlands gekenmerkt. De redenering is dat de jongere in deze situatie vanaf een jonge leeftijd regelmatig Nederlands heeft gesproken. Volgens dezelfde redenering vallen jongeren die met hun ouders buitenlands spreken en met hun vrienden Nederlands in de categorie 'buitenlandse taalachtergrond'.

In onderstaande grafiek worden de resultaten met betrekking tot de taalachtergrond gepresenteerd.

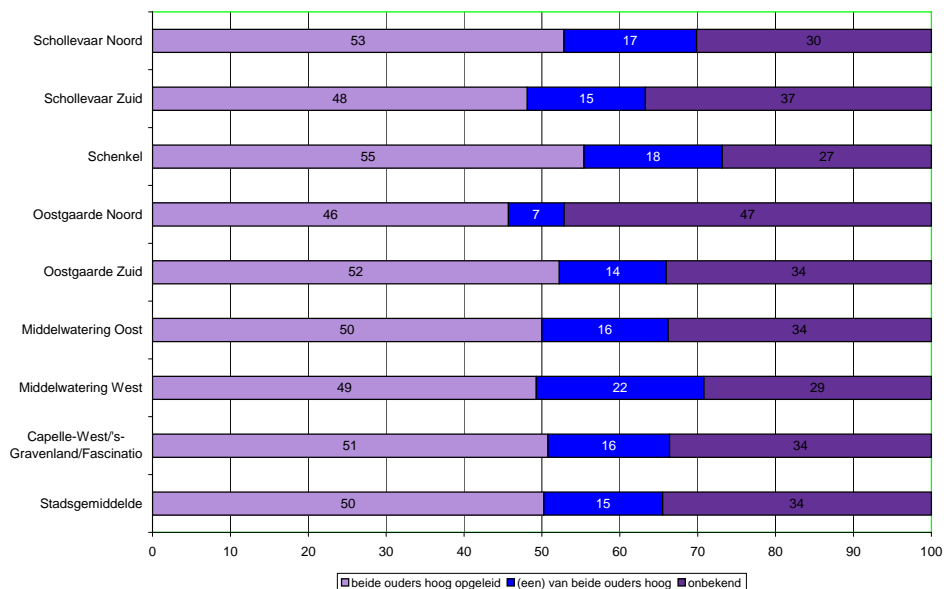
Grafiek 3.4 Taalachtergrond (percentages)

De percentages jongeren met een Nederlandse taalachtergrond zijn hoog in Capelle (zie grafiek 3.4). Alleen in de wijk Oostgaarde Noord komt het percentage in de buurt van het landelijke gemiddelde. Dit is namelijk gelijk aan 88% en daarmee 6% lager dan het gemiddelde van Capelle aan den IJssel.

De volgende tabel bevat gegevens over het opleidingsniveau van de ouders van de jongeren. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen een hoog en een laag niveau. Een ouder wordt ingedeeld bij de hoog opgeleiden als hij/zij voor het laatst middelbaar beroepsonderwijs, hoger beroepsonderwijs en/of universiteit heeft gevolgd. Als het laatst gevolgde onderwijs lagere school, lager beroepsonderwijs en/of middelbare school is, valt de ouder onder de laag opgeleiden.

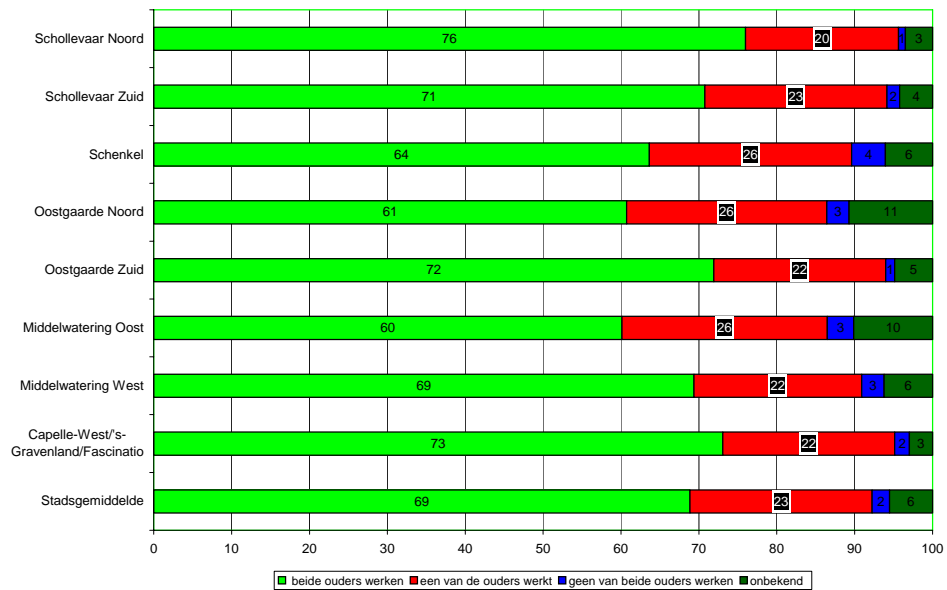
Grafiek 3.5 Opleidingsniveau ouders (percentages)

Ook het opleidingsniveau van de ouders van de jongeren in Capelle aan den IJssel verschilt nauwelijks tussen de wijken. Uitzondering hierop is Oostgaarde Noord: In deze wijk wonen ten opzichte van het Capelse gemiddelde weinig jongeren waarvan beide ouders hoog zijn opgeleid (46% tegenover 50% gemiddeld). Ten opzichte van het landelijke gemiddelde van 54% is dit percentage echter laag.

In onderstaande grafiek wordt ingegaan op de arbeidssituatie van de ouders. Een ouder wordt in de grafiek meegenomen als werkend als deze een baan heeft, ongeacht het aantal uren per week.

Grafiek 3.6 Arbeidssituatie ouders (percentages)

Uit grafiek 3.6 blijkt dat het gemiddelde percentage jongeren waarvan beide ouders een baan hebben gelijk is aan 69% in Capelle. In Middelwatering Oost wonen de minste jongeren met twee werkende ouders, namelijk 60%. Het landelijke gemiddelde van twee werkende ouders is 65%.

Samenvatting achtergrondvariabelen

Bij de achtergrondvariabelen vallen de volgende verschillen tussen de wijken op:

- In Oostgaarde Noord en Schollevaar Zuid volgen de meeste jongeren VMBO onderwijs. In Oostgaarde Zuid wonen veel jongeren die VWO onderwijs volgen.
- Het percentage jongeren met een Nederlandse nationaliteit is het laagst in de wijk Oostgaarde Noord. Vooral het percentage Antilliaanse/Arubaanse jongeren is hier hoog.
- Het percentage jongeren dat opgroeit in een twee-ouder gezin is gemiddeld in Capelle 75%. (landelijk 77%). Het laagst is dit percentage in de wijk Oostgaarde Noord (62%)
- De percentages Nederlandse taalachtergrond zijn hoog in Capelle: gemiddeld 94%. In de wijk Oostgaarde Noord komt het percentage Nederlandse taalachtergrond (87%) in de buurt van het landelijk gemiddelde (84%).
- Ook qua opleidingsniveau springt de wijk Oostgaarde Noord er negatief uit. 46% van de jongeren heeft aangegeven dat het opleidingsniveau van beide ouders hoog is. Het stadsgemiddelde is 50%. Ook dit is lager dan het landelijk gemiddelde (54%).
- In de wijken Oostgaarde Noord en Middelwatering Oost zijn de percentages van jongeren die aangeven dat beide ouders werken laag: respectievelijk 61 en 60%. Het stadsgemiddelde is 69% en landelijk is dit percentage 65%.

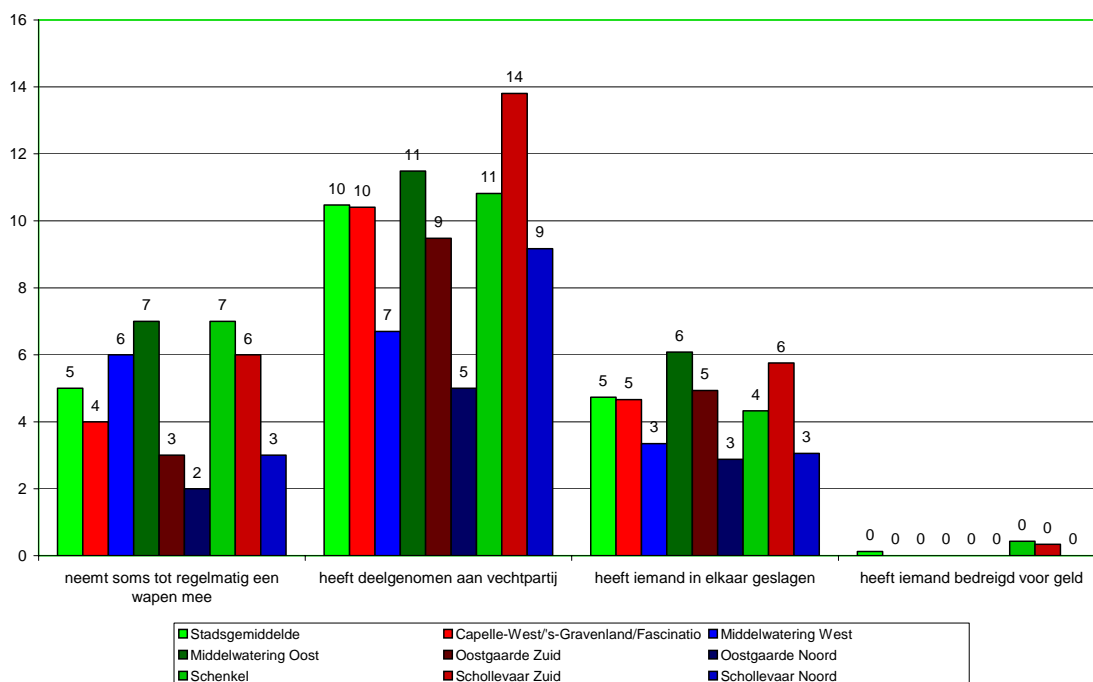
4 Probleemgedrag

In dit hoofdstuk komen verschillende probleemgedragingen aan bod die te maken hebben met geweld en jeugddelinquentie, problematisch roken, alcohol- en drugsgebruik, schoolverzuim, aan seksualiteit gerelateerd probleemgedrag en depressie. De balkjes in de grafieken staan voor de percentages jongeren per wijk die hebben aangegeven dat zij zich of schuldig hebben gemaakt aan het probleemgedrag of dat dit hun overkomen is.

4.1 Geweld en jeugddelinquentie

In deze paragraaf wordt ingegaan op probleemgedragingen die onder de noemer 'geweld' en 'jeugddelinquentie' vallen.

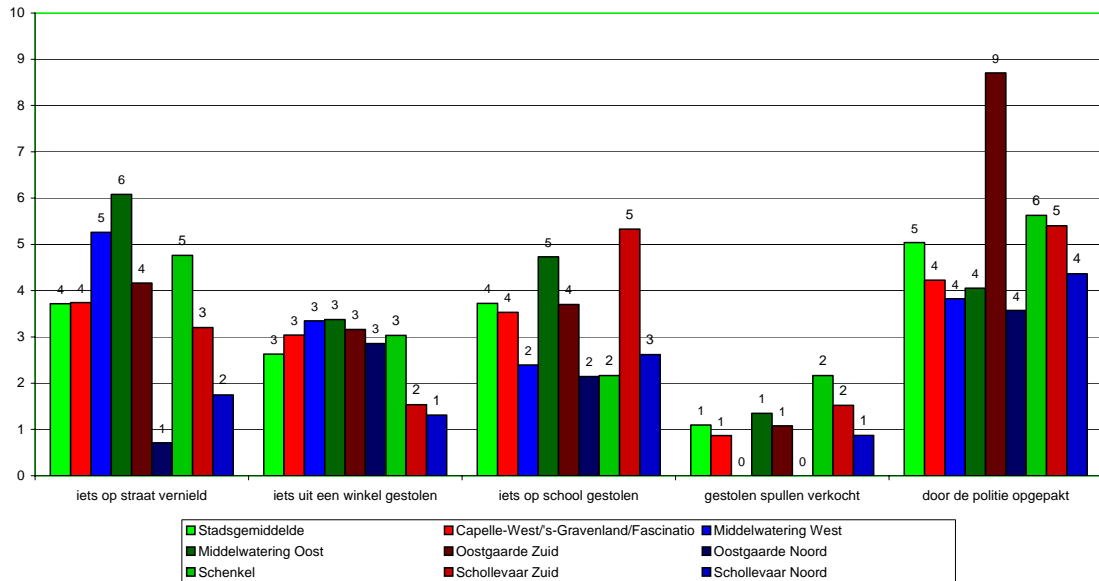
Grafiek 4.1 Geweld (percentages)

Uit de grafiek blijkt dat de jongeren uit Oostgaarde Noord van alle jongeren in Capelle aan den IJssel het minst gewelddadig zijn. Zij scoren op alle gedragingen onder het gemiddelde. Dit geldt ook, in iets mindere mate, voor de jongeren uit Schollevaar Noord en Middelwatering West. Middelwatering Oost, Schenkel en Schollevaar Zuid scoren hoog op drie van de vier factoren.

Deze percentages kunnen niet vergeleken worden met de landelijke percentages behorende bij de aan geweld gerelateerde probleemgedragingen omdat de formulering van de vragen hier anders was.

Grafiek 4.2 Jeugddelinquentie (percentages)

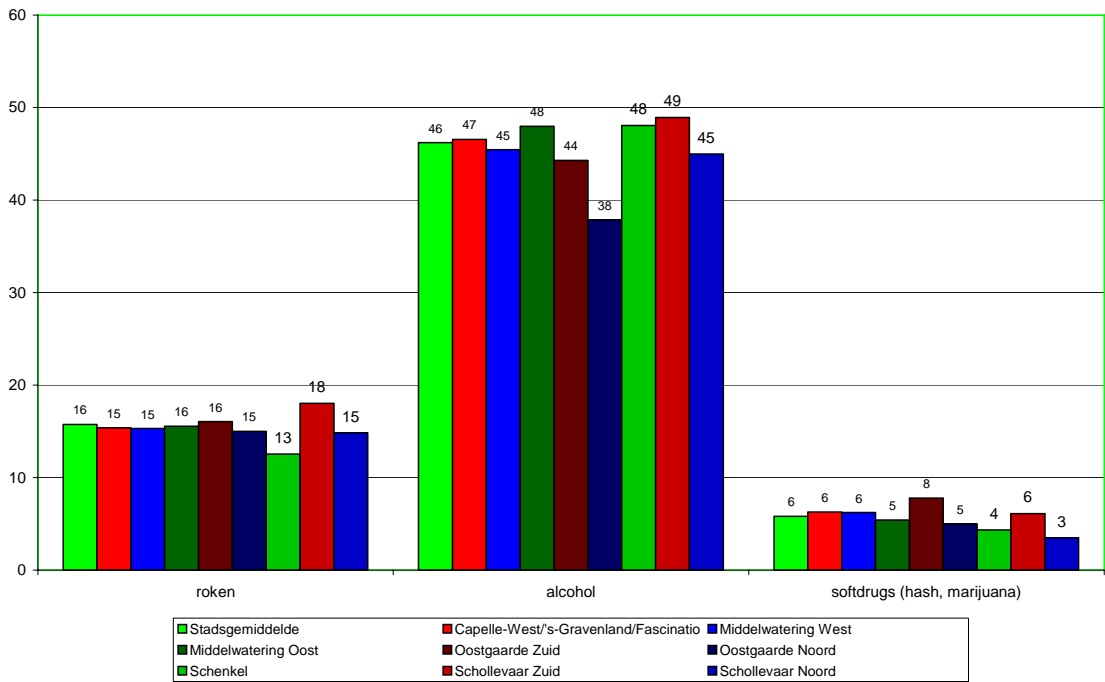

Wat betreft de aan jeugddelinquentie gerelateerde probleemgedragingen zijn de verschillen tussen de wijken groot en wisselend. Oostgaarde Noord scoort op 3 van de 4 factoren het laagst. Ook Schollevaar Noord scoort redelijk laag bij de meeste factoren. De jongeren uit Oostgaarde Zuid scoren hoog in opgepakt worden door de politie, maar vertonen bij de andere factoren geen opvallend hoge scores. De jongeren uit Schollevaar Zuid scoren weer hoog bij iets op school gestolen en de jongeren uit Middelwatering Oost vernielen het meest op straat.

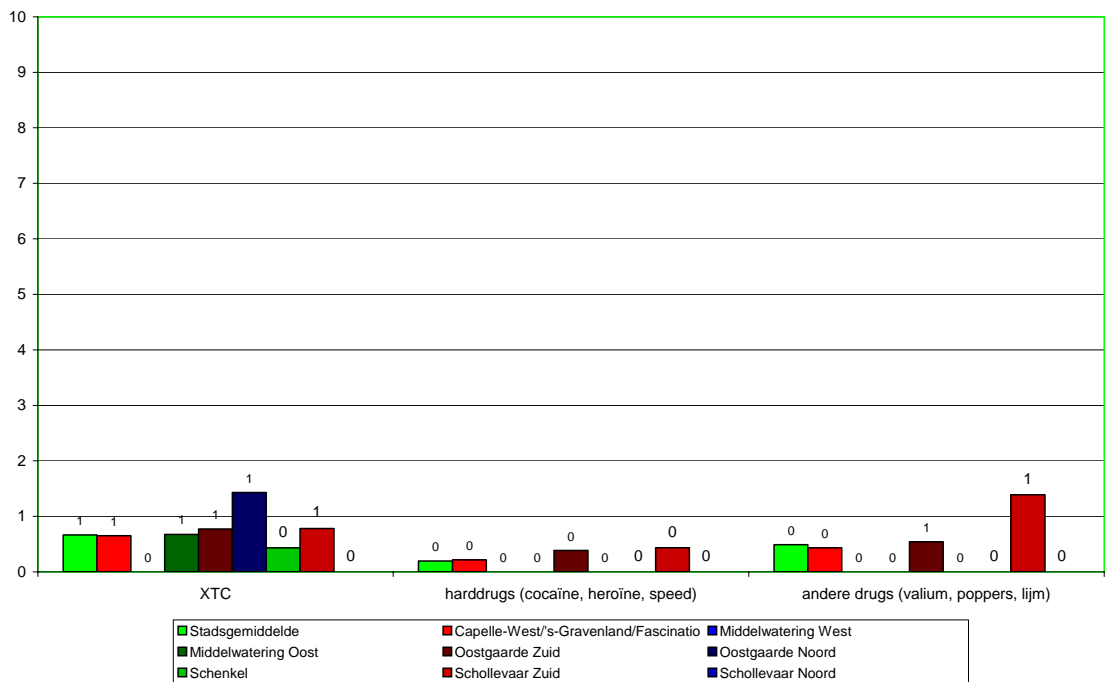
4.2 Problematisch roken, alcohol- en drugsgebruik

In onderstaande grafiek worden de percentages jongeren weergegeven die de afgelopen maand hebben gerookt, alcohol hebben gedronken en drugs hebben gebruikt. Wat drugs betreft wordt onderscheid gemaakt tussen softdrugs, XTC, harddrugs en andere drugs.

Grafiek 4.3a Jongeren die de afgelopen maand gerookt hebben, alcohol hebben gedronken of softdrugs hebben gebruikt (percentages)

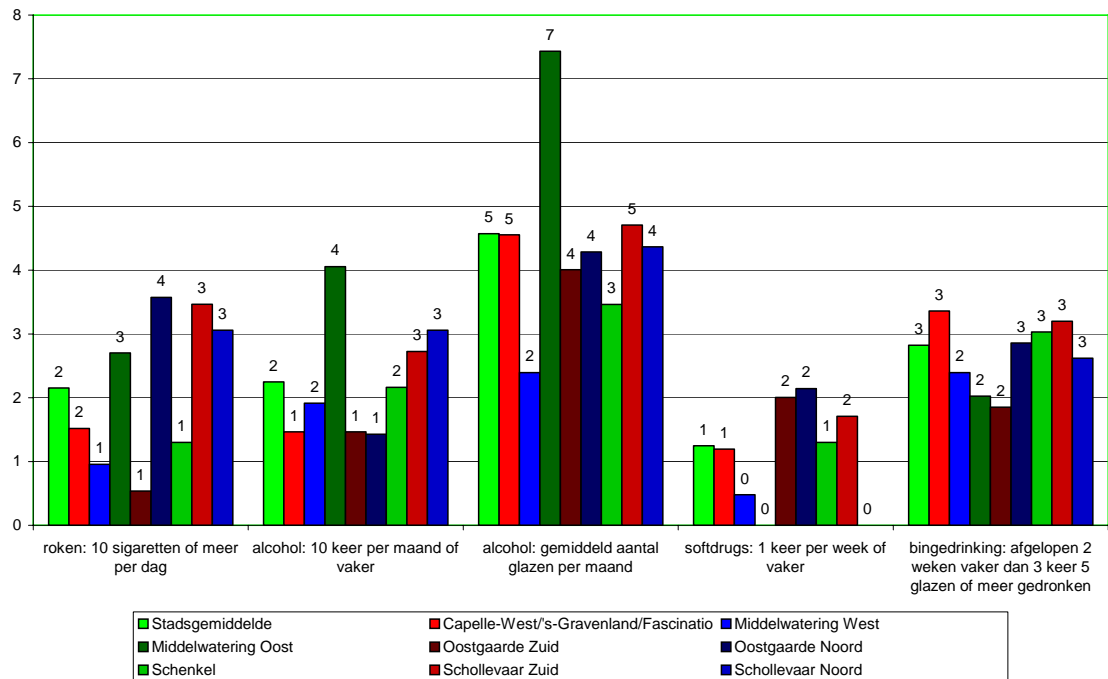

Grafiek 4.3b Jongeren die de afgelopen maand XTC, harddrugs of andere drugs hebben gebruikt (percentages)

In Oostgaarde Noord wordt het minst gedronken.

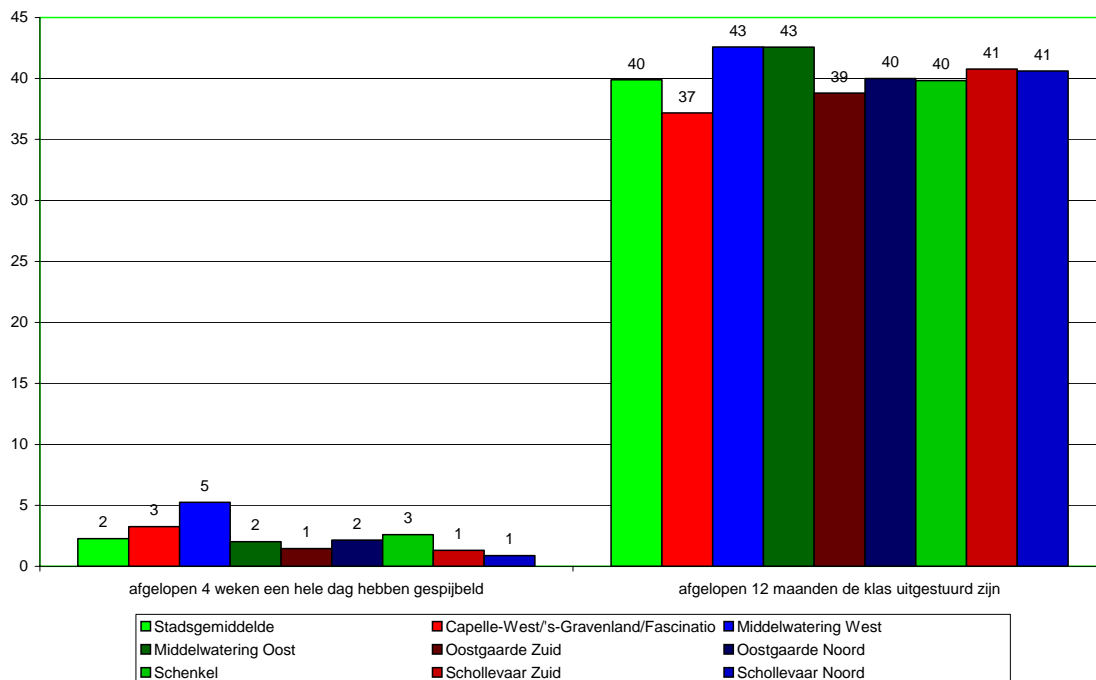
Grafiek 4.4 Veelvuldig roken, alcohol- en softdrugsgebruik (percentages, resp. gemiddeld aantal glazen)

Het aantal jongeren dat aangeeft tien of meer sigaretten per dag te roken of 1 keer of vaker softdrugs te gebruiken is het hoogst in Oostgaarde Noord, maar de verschillen zijn klein. In de wijk Middelwatering Oost ligt het percentage jongeren dat tien keer per maand of vaker alcohol drinkt en het gemiddeld aantal glazen iets hoger dan het gemiddelde. Bij bingedrinking ontlopen de percentages elkaar niet veel.

4.3 Schoolverzuim

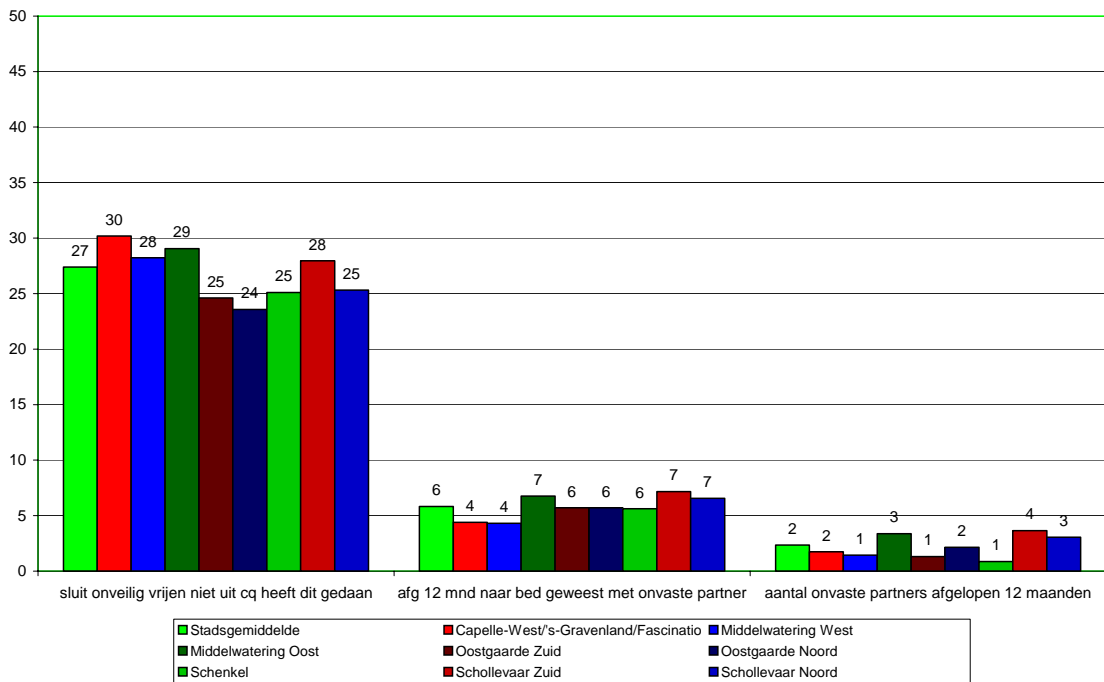
Grafiek 4.5 Schoolverzuim (percentages)

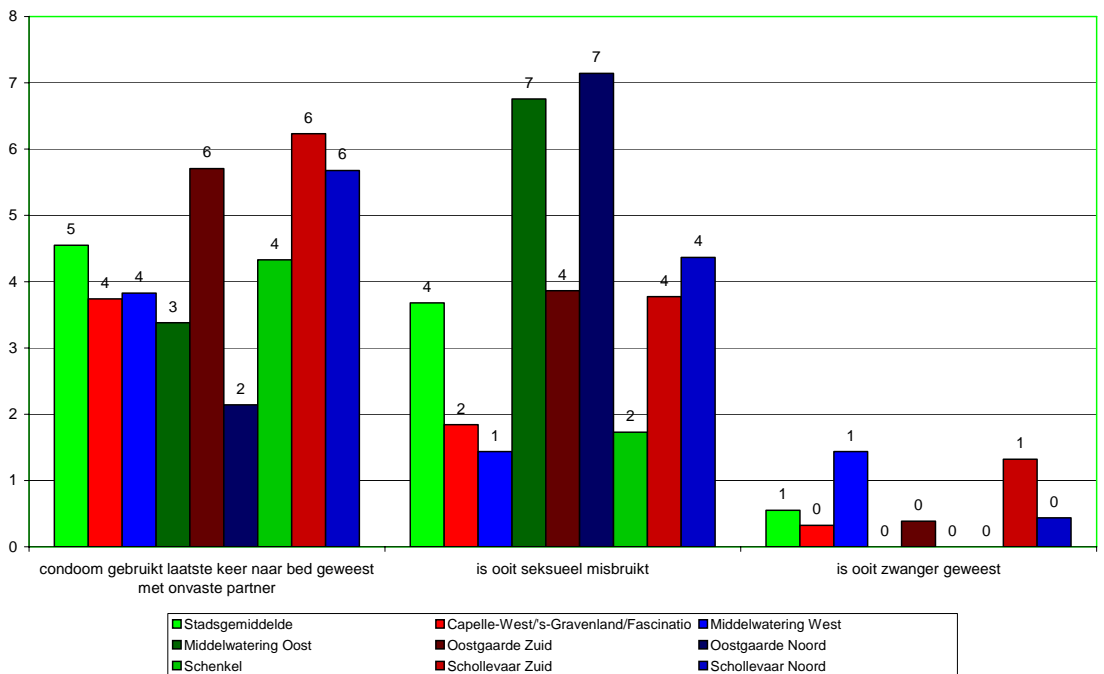
In Middelwatering West komt het iets vaker voor dat jongeren de afgelopen vier weken drie of meer dagen van school verzuimd hebben wegens ziekte. Bij het 'uit de klas gestuurd zijn in het afgelopen jaar' verschillen de percentages nauwelijks, alleen de combiwijk Capelle-West, 's-Gravenland en Fascinatio behaalt hier een lagere score dan het gemiddelde. In de wijken Middelwatering West en Middelwatering Oost liggen de percentages het hoogst (43%)

4.4 Aan seksualiteit gerelateerd probleemgedrag

Grafiek 4.6a Aan seksualiteit gerelateerd probleemgedrag (percentages)

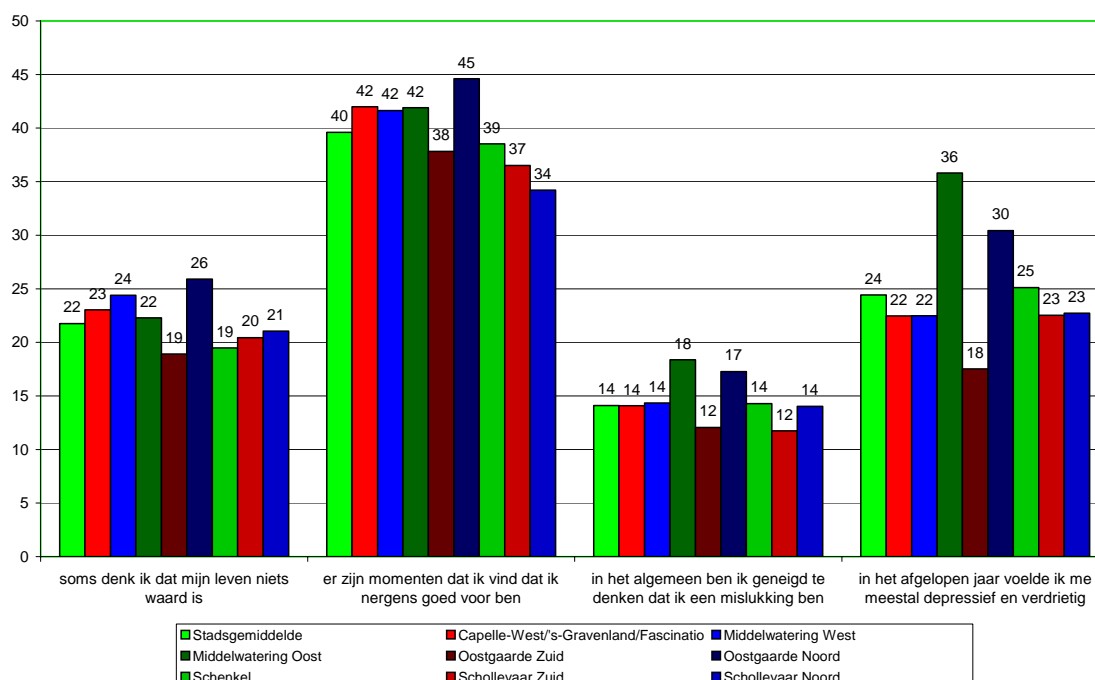
Grafiek 4.6b Aan seksualiteit gerelateerd probleemgedrag (percentages)

Het percentage jongeren dat aangeeft wel eens onveilig gevreeën te hebben of dit in ieder geval niet uitsluit is in Oostgaarde Noord het laagst. Het percentage onvaste partners ligt het hoogst in Schollevaar Zuid, net als het percentage dat de afgelopen 12 maanden naar bed is geweest met een onvaste partner. Ook de wijken Schollevaar Noord en Middelwatering Oost scoren hier hoger dan de rest. Het percentage jongeren dat aangeeft een condoom gebruikt te hebben met de onvaste partner is laag in Oostgaarde Noord en hoog in Oostgaarde Zuid, Schollevaar Zuid en Noord.

Het aantal meisjes dat aangeeft wel eens zwanger geweest te zijn is het hoogst in Middelwatering West, maar de percentages zijn hier zo klein dat de verschillen verwaarloosbaar zijn. Het aantal jongeren dat heeft aangegeven ooit eens seksueel misbruikt te zijn verschilt tussen de wijken enigszins: in Oostgaarde Noord en Middelwatering Oost ligt dit hoog en in Middelwatering West laag. In de oude CtC baseline geeft 5 % aan ooit misbruikt te zijn.

Grafiek 4.7 Depressie (percentages)

Bij de eerste 2 factoren van depressie zien we dat de jongeren van Oostgaarde Noord de hoogste scores behalen en bij de laatste 2 factoren Middelwatering Oost. Maar ook bij de laatste 2 factoren zijn de scores van Oostgaarde Noord hoog.

4.5 Samenvatting

- Bij geweld geven de jongeren uit Oostgaarde Noord aan van alle jongeren in Capelle aan den IJssel het minst gewelddadig te zijn. Zij scoren op alle gedragingen onder het gemiddelde. Dit geldt ook, in iets mindere mate, voor de jongeren uit Schollebaar Noord en Middelwatering West. Middelwatering Oost, Schenkel en Schollebaar Zuid scoren hoog op drie van de vier factoren.
- Bij jeugddelinquentie scoort weer Oostgaarde Noord op 3 van de 4 factoren het laagst. Ook Schollebaar Noord scoort redelijk laag bij de meeste factoren. De jongeren uit Oostgaarde Zuid scoren hoog in opgepakt worden door de politie, maar vertonen bij de andere factoren geen opvallend hoge scores. De jongeren uit Schollebaar Zuid scoren hoog bij iets op school gestolen en de jongeren uit Middelwatering Oost vernielen het meest op straat.
- Bij problematisch roken, alcohol en drugsgebruik blijkt dat in Oostgaarde Noord het minst wordt gedronken. Het aantal jongeren dat aangeeft tien of meer sigaretten per dag te roken of 1 keer of vaker softdrugs te gebruiken is het hoogst in Oostgaarde Noord, maar de verschillen zijn klein. In de wijk Middelwatering Oost ligt het percentage jongeren dat tien keer per maand of vaker alcohol drinkt en het gemiddeld aantal glazen iets hoger dan het gemiddelde. Bij Bingedrinking ontlopen de percentages elkaar niet veel.
- In Middelwatering West komt het iets vaker voor dat jongeren 'drie of meer dagen van school verzuimd hebben wegens ziekte'. Bij het 'uit de klas gestuurd zijn in het afgelopen jaar' verschillen de percentages nauwelijks, alleen de combiwijk Capelle-West, 's-Gravenland en Fascinatio behaalt hier een lagere score dan het gemiddelde. In de wijken Middelwatering West en Middelwatering Oost liggen de percentages het hoogst (43%)
- Het percentage jongeren dat aangeeft wel eens onveilig gevreeën te hebben of dit in ieder geval niet uitsluit is in Oostgaarde Noord het laagst en het hoogst in de wijkcombi Capelle-West, 's-Gravenland en Fascinatio. Het percentage onvaste partners ligt het hoogst in Schollebaar Zuid. Ook de wijken Schollebaar Noord en Middelwatering Oost scoren hier iets hoger dan de rest. Het percentage jongeren dat aangeeft een condoom gebruikt te hebben met de laatste keer naar bed met de onvaste partner is laag in Oostgaarde Noord en hoog in Oostgaarde Zuid, Schollebaar Noord en Middelwatering Oost.
- Het aantal meisjes dat aangeeft wel eens zwanger geweest te zijn is het hoogst in Middelwatering West, maar de percentages zijn hier zo klein dat de verschillen verwaarloosbaar zijn. Het aantal jongeren dat heeft aangegeven ooit eens seksueel misbruikt te zijn verschilt tussen de wijken enigszins: in de Oostgaarde Noord en Middelwatering Oost liggen deze percentages hoog en in de Middelwatering West laag.
- Bij het risicogedrag depressie zien we bij de eerste 2 factoren ('soms denk ik dat mijn leven niets waard is' en 'er zijn momenten dat ik denk dat ik nergens goed voor ben') dat de jongeren van Oostgaarde Noord de hoogste scores behalen en bij de laatste 2 factoren ('in het algemeen ben ik geneigd te denken dat ik een mislukking ben' en 'in het afgelopen jaar voelde ik me meestal depressief en verdrietig') Middelwatering Oost. Maar ook bij de laatste 2 factoren zijn de scores van Oostgaarde Noord hoog.

5 Risico- en beschermende factoren: stadsgemiddelde

De scores op de verschillende risico- en beschermende factoren variëren van 0 tot 100. Hoe hoger de score, hoe sterker de factor in een bepaalde wijk aanwezig is. Gaat het om een risicofactor dan moet een hoge score negatief worden geïnterpreteerd. Gaat het daarentegen om een beschermende factor dan is een hoge score gunstig.

De interpretatie van deze zogenaamde 'ruwe scores' (van 0 tot 100) is echter vaak problematisch. In de eerste plaats komt dit omdat men minder makkelijk kan vergelijken met de scores van andere gebieden. Deze ruwe scores krijgen daarbij pas betekenis als zij worden vergeleken met de scores van andere gebieden op deze factoren. Om deze reden is ervoor gekozen om in dit rapport de scores op de risico- en beschermende factoren te presenteren in zogeheten z-scores.

Een z-score, is een gestandaardiseerde statistische meeteenheid die het mogelijk maakt om de resultaten van verschillende risico- en beschermende factoren te vergelijken, zelfs wanneer de oorspronkelijke 'schalen' (lees: factoren) onderling afwijkende eigenschappen hebben (zoals een afwijkende minimum of maximum schaalwaarde of een afwijkend aantal schaalpunten).

Dit houdt in dat de gemiddelde score op een bepaalde factor – of dat nu ligt op 65 of op 23 - wordt omgerekend naar de waarde 0. In hoofdstuk 5 is deze 'nullijn' het stedelijk gemiddelde. De scores van de afzonderlijke wijken worden vervolgens op dezelfde manier berekend en vergeleken met deze nullijn. Het berekenen van Z-scores houdt ook in dat de gerapporteerde afwijkingen in vrijwel alle gevallen een waarde hebben tussen de -2,0 en de + 2,0. Deze wijze van rapporteren is conform de wensen van de landelijke projectgroep CtC en is overeenkomstig met de wijze waarop in de VS naar de gegevens uit jongerenonderzoeken CtC wordt gekeken. In de VS worden z-scores met afwijkingen van tenminste + 0,25 of - 0,25 als 'opmerkelijk of betekenisvol' beschouwd.

De resultaten over de risico- en beschermende factoren worden per domein gepresenteerd. Dit zijn respectievelijk gezin, school, kinderen en jongeren en wijk.

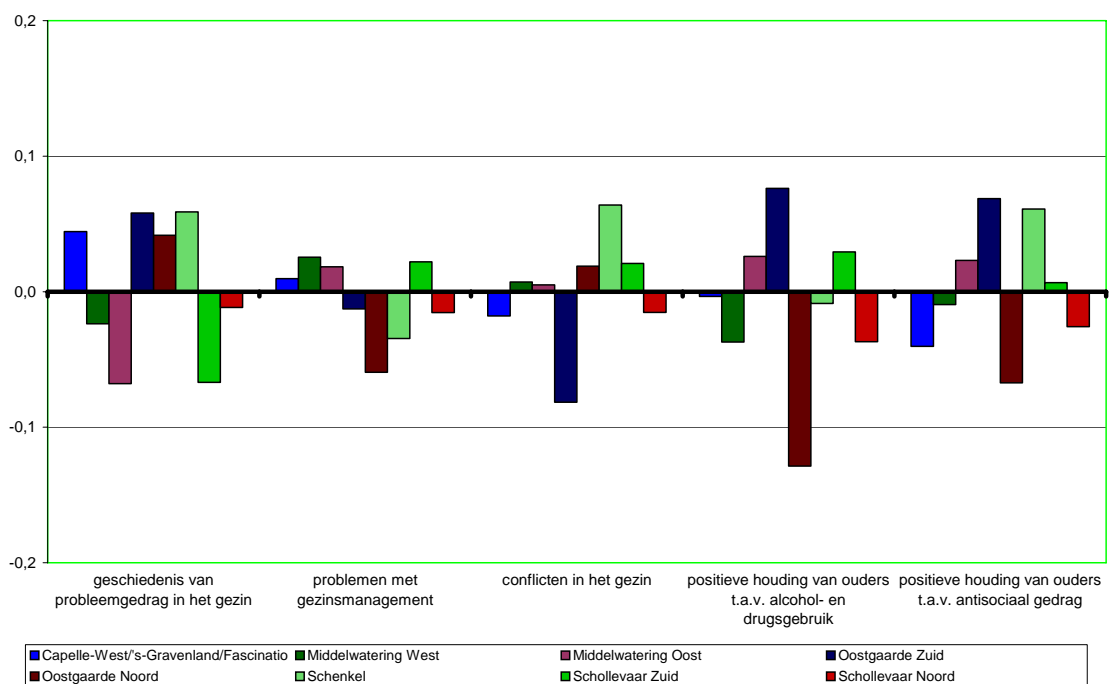
Zoals hierboven al vermeld wordt de nullijn in de grafieken in hoofdstuk 5 gevormd door het stedelijk gemiddelde van alle stadsdelen tezamen.

5.1 Inleiding

In de paragrafen 5.2 en 5.3 worden de scores op de verschillende risico- en beschermende factoren weergegeven voor de wijken in Capelle aan den IJssel. Zoals in hoofdstuk 2 is aangegeven geldt hier dat hoe hoger de score is, hoe sterker de factor in de desbetreffende wijk aanwezig is. Gaat het om een risicofactor dan moet een hoge positieve score ongunstig worden geïnterpreteerd. Gaat het daarentegen om een beschermende factor dan is een hoge positieve score gunstig. De afwijking ten opzichte van het stedelijke gemiddelde wordt in dit hoofdstuk gepresenteerd als z-scores³.

5.2 Risicofactoren

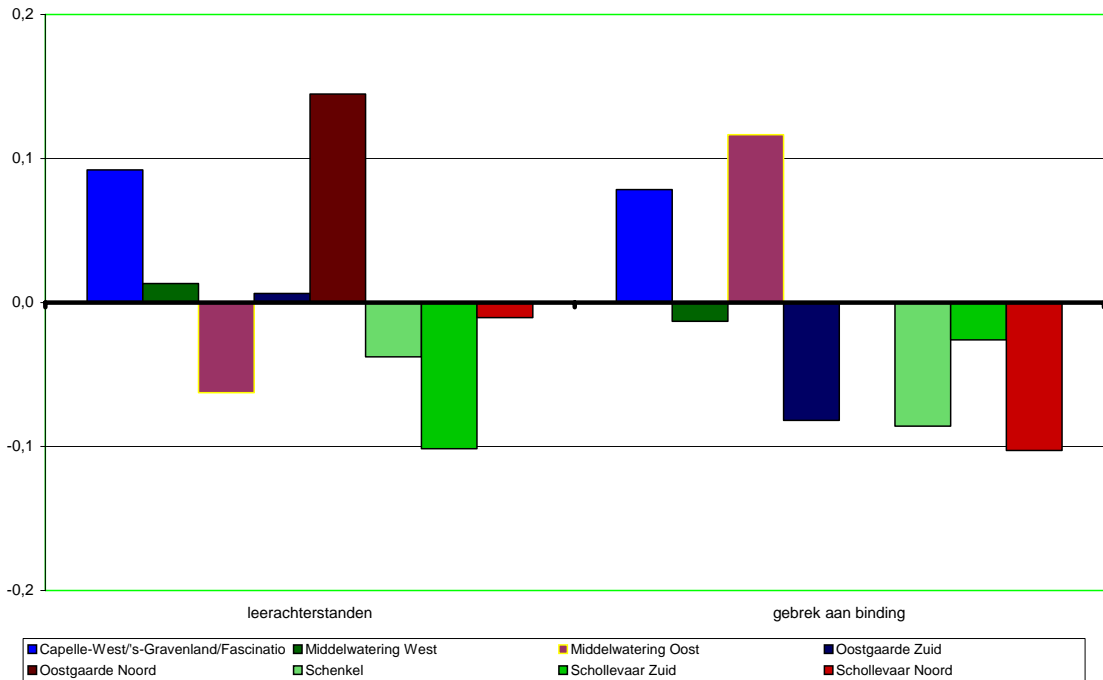
Grafiek 5.1 Gezin: risicofactoren (Z-score t.o.v. gemiddelde Capelle aan den IJssel)

De scores op de risicofactoren binnen het domein 'gezin' wijken niet sterk af van het stedelijke gemiddelde. De scores voor de wijken blijven alle onder de grens van 0.25 en zijn dus niet noemenswaardig.

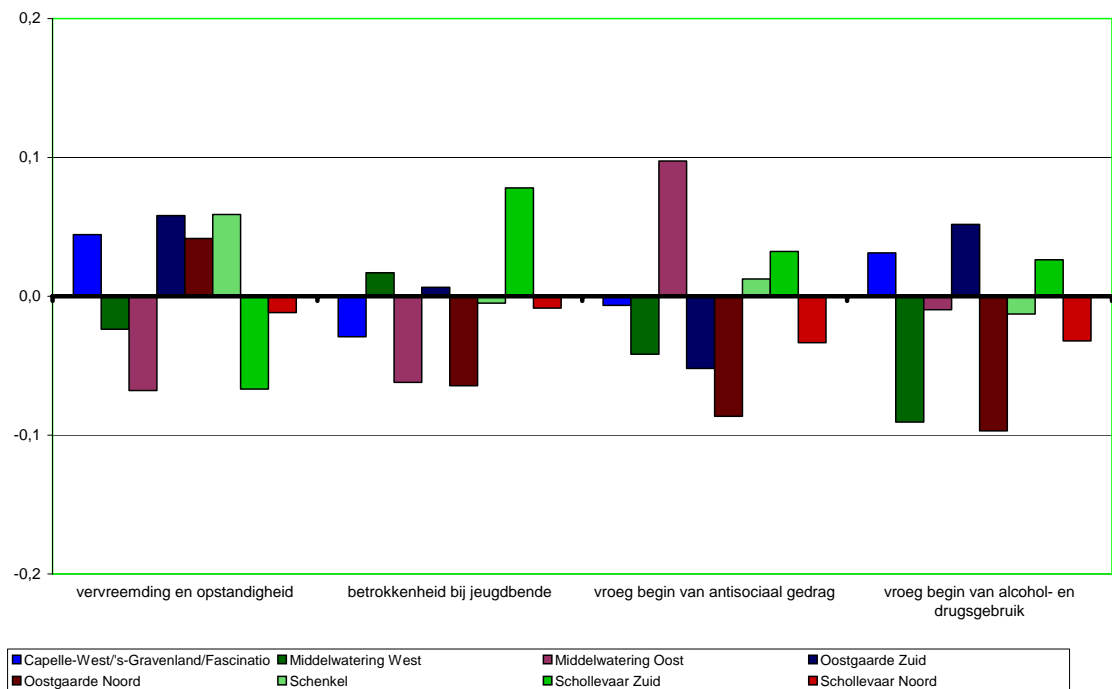
Noot 3 Voor de volledigheid zijn de ruwe scores van zowel de risico- als de beschermende factoren weergegeven in Bijlage 1.

Grafiek 5.2 School: risicofactoren (Z-score t.o.v. gemiddelde Capelle aan den IJssel)

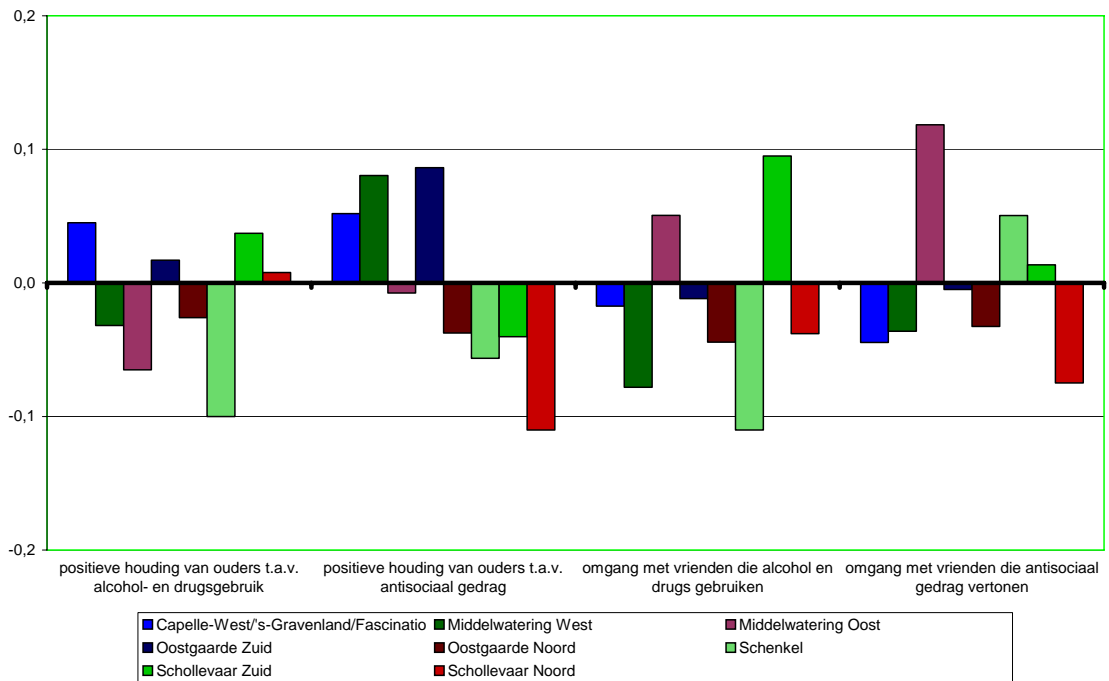

Ook de verschillen tussen de scores die in de acht wijken behaald zijn op het domein 'school' zijn verwaarloosbaar klein in vergelijking met het stedelijke gemiddelde. Op stedelijk niveau zijn dus geen wijken aan te wijzen waarin aan school gerelateerde problemen een risico vormen.

Grafiek 5.3a Kinderen en jongeren: risicofactoren (Z-score t.o.v. gemiddelde Capelle aan den IJssel)

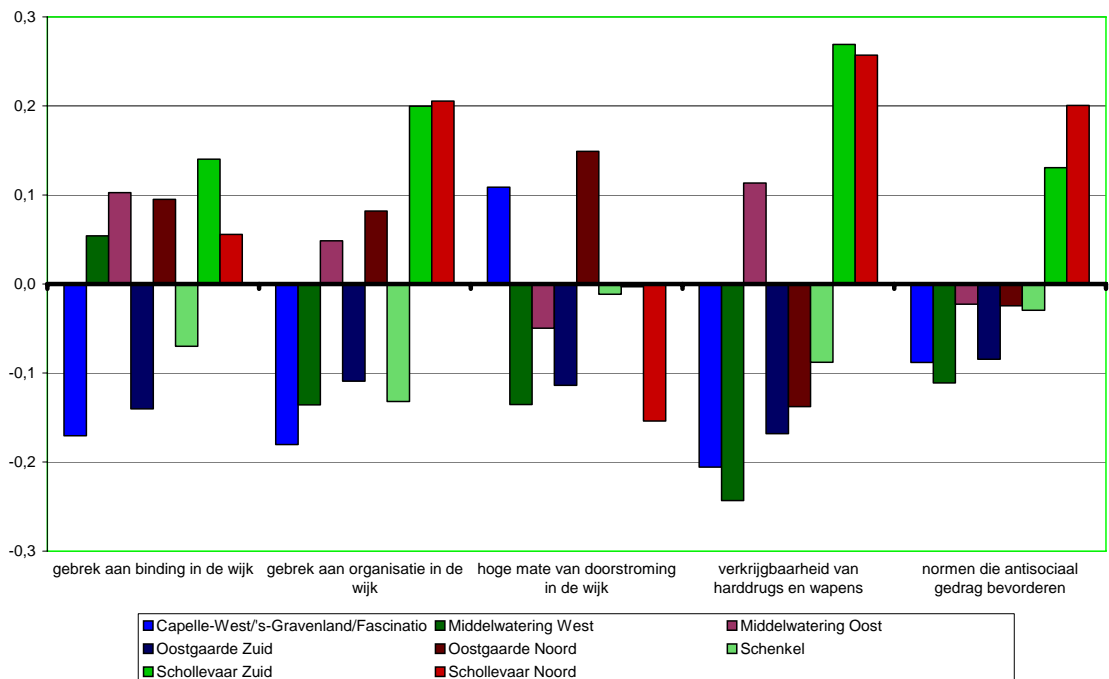

Grafiek 5.3b Kinderen en jongeren: risicofactoren (Z-score t.o.v. gemiddelde Capelle aan den IJssel)

Ditzelfde geldt voor de risicofactoren die gerelateerd zijn aan het domein 'kinderen en jongeren'. Ook hier zijn geen opmerkelijke afwijkingen tussen de wijken aan te wijzen. Wel valt op dat Oostgaarde Noord 7 van de 8 keer aan de gunstige kant van de nullijn scoort, net zoals Scholleveaar Noord.

Grafiek 5.4 Wijk: risicofactoren (Z-score t.o.v. gemiddelde Capelle aan den IJssel)

Binnen het domein 'wijk' worden wel opmerkelijke verschillen gevonden. Zo blijkt bij de jongeren in de wijken Schollebaar Zuid en Schollebaar Noord sprake te zijn van een hoge ongunstige score op de factor verkrijgbaarheid van wapens en harddrugs. Ook op de factor gebrek aan organisatie in de wijk scoren deze 2 wijken bijna opmerkelijk ongunstig. Voor Schollebaar Noord geldt dit ook voor de factor normen die antisociaal gedrag bevorderen.

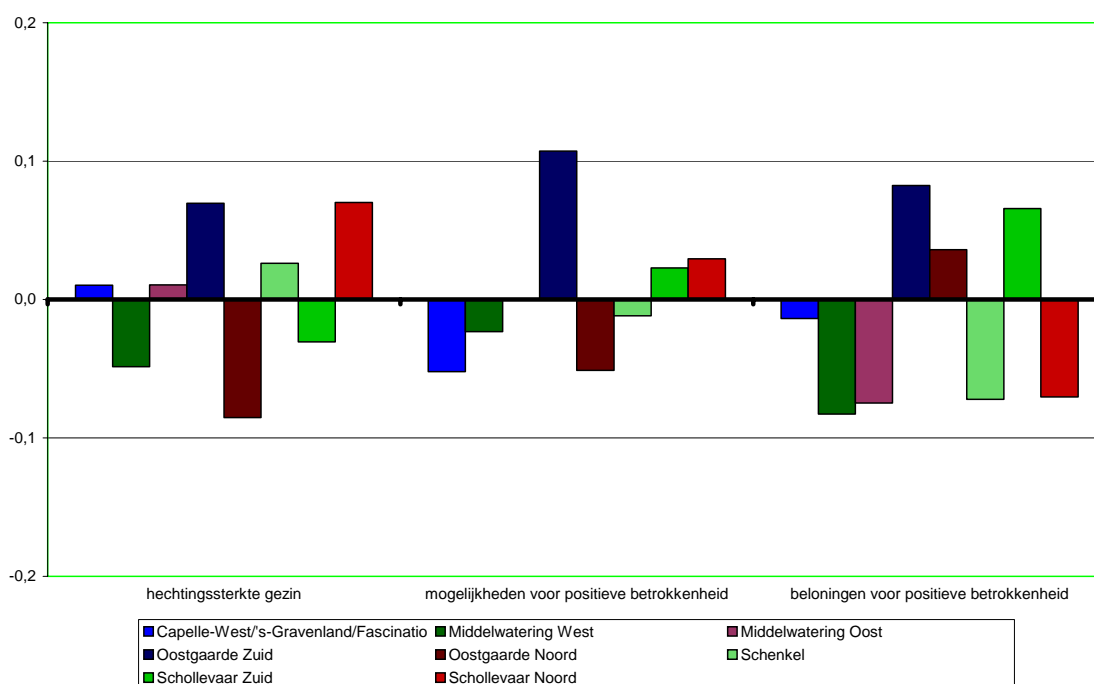
De wijken Middelwatering West en Capelle-West/'s-Gravenland/Fascinatio scoren bijna opmerkelijk gunstig op de factor ' verkrijgbaarheid van wapens en harddrugs'. De wijk Schenkel scoort voor alle factoren aan de gunstige kant.

5.3 Beschermende factoren

In deze paragraaf worden de scores van de wijken op de beschermende factoren vergeleken met het stedelijke gemiddelde van Capelle aan den IJssel.

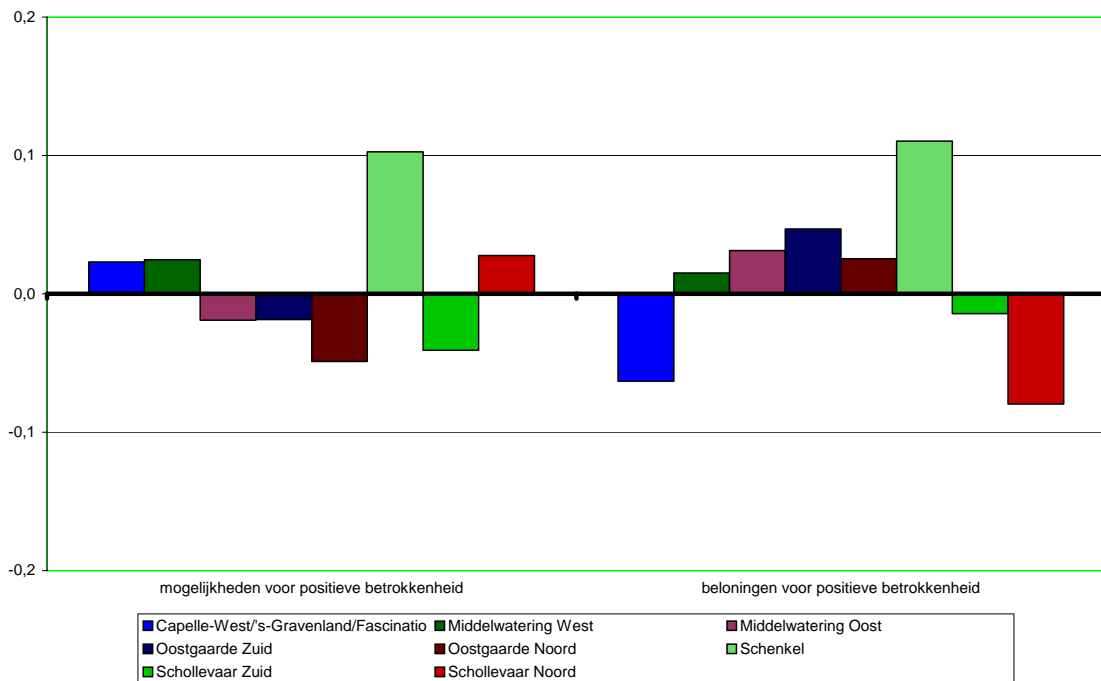
Hoe hoger de score, hoe sterker de factor in de wijken aanwezig is. Het gaat hier om een beschermende factor en dan is een hoge positieve score gunstig en een negatieve score ongunstig.

Grafiek 5.5 Gezin: beschermende factoren (Z-score tov gemiddelde Capelle aan den IJssel)

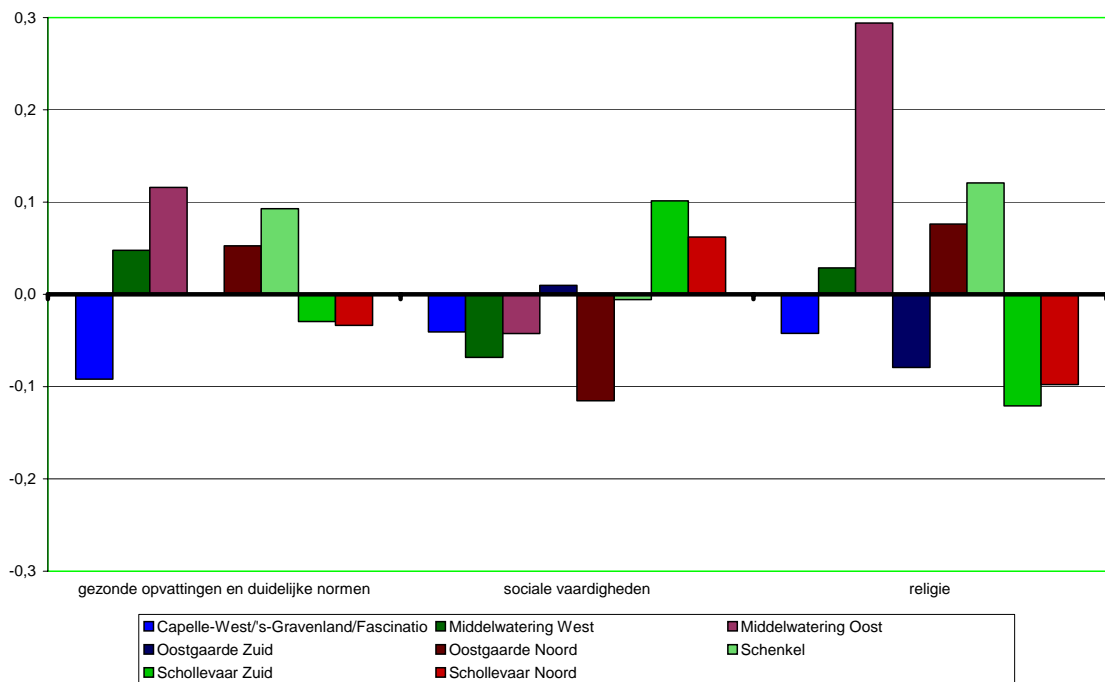
Binnen het domein 'gezin' worden geen noemenswaardige verschillen tussen de wijken in Capelle aan den IJssel gevonden.

Grafiek 5.6 School: beschermende factoren (Z-score t.o.v. gemiddelde Capelle aan den IJssel)

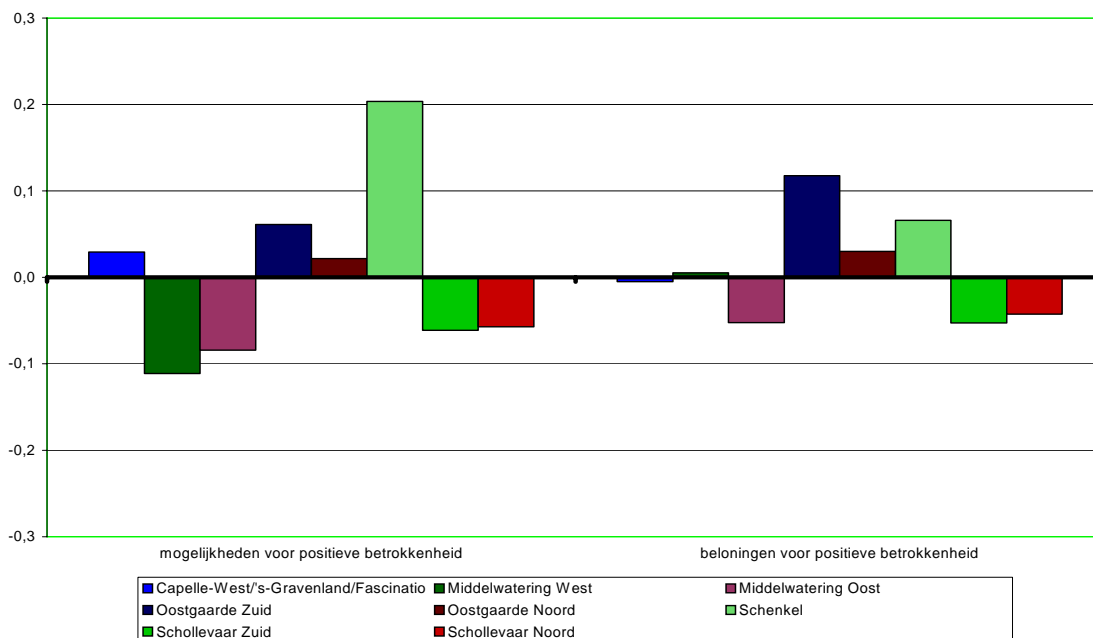
Ook binnen het domein 'school' zijn de verschillen niet noemenswaardig.

Grafiek 5.7 Kinderen en jongeren: beschermende factoren (Z-score tov gemiddelde Capelle aan den IJssel)

Voor de beschermende factoren binnen het domein 'kinderen en jongeren' wordt 1 opmerkelijke score gevonden ten opzichte van het gemiddelde: De wijk Middelwatering Oost scoort opmerkelijk gunstig op de factor religie. Dit betekent dat deze jongeren vaker dan gemiddeld naar kerk of moskee gaan.

Grafiek 5.8 Wijk: beschermende factoren (Z-score t.o.v. gemiddelde Capelle aan den IJssel)

De score die binnen het domein 'wijk' op 'mogelijkheden voor positieve betrokkenheid' behaald is, is in de wijk Schenkel opvallend gunstiger dan het stedelijke gemiddelde. Deze factor meet in hoeverre jongeren de kans hebben om binnen hun buurt positief of sociaal wenselijk gedrag te vertonen, zoals meedoen aan activiteiten of clubs in het buurthuis.

5.4 Samenvatting

De afzonderlijke wijken in Capelle aan den IJssel wijken over het algemeen niet af nauwelijks af van de scores van Capelle aan den IJssel als geheel op de risico- en beschermende factoren. Er werden slechts enkele opvallende verschillen gevonden:

Bij de risicofactoren valt het volgende op:

- Binnen het domein 'kinderen en jongeren' scoort de wijk Oostgaarde Noord 7 van de 8 keer aan de gunstige kant van de nullijn, net zoals Schollevaar Noord.
- Binnen het domein 'wijk' scoren de jongeren in de wijken Schollevaar Zuid en Schollevaar Noord opmerkelijk ongunstig op de factor verkrijgbaarheid van wapens en harddrugs. Ook op de factor gebrek aan organisatie in de wijk scoren deze 2 wijken bijna opmerkelijk ongunstig. Voor Schollevaar Noord geldt dit ook voor de factor normen die antisociaal gedrag bevorderen.

De wijken Middelwatering West en Capelle-West/'s-Gravenland/Fascinatio scoren bijna opmerkelijk gunstig op de factor 'verkrijgbaarheid van wapens en harddrugs'. De wijk Schenkel scoort voor alle factoren aan de gunstige kant.

Bij de beschermende factoren valt het volgende op:

- Bij de beschermende factoren binnen het domein 'kinderen en jongeren' scoort de wijk Middelwatering Oost opmerkelijk gunstig op de factor religie. Dit betekent dat deze jongeren vaker dan gemiddeld naar kerk of moskee gaan.
- Binnen het domein 'wijk' de scoort wijk Schenkel opvallend gunstiger dan het stedelijke gemiddelde op de factor 'mogelijkheden voor positieve betrokkenheid'. Deze factor meet in hoeverre jongeren de kans hebben om binnen hun buurt positief of sociaal wenselijk gedrag te vertonen, zoals meedoen aan activiteiten of clubs in het buurthuis.

6 Conclusies

6.1 Capelle aan den IJssel

Op de achtergrondkenmerken verschilt Capelle aan den IJssel als geheel niet noemenswaardig van de andere steden waar eerder een scholierenonderzoek is gehouden. Wel wonen er in Capelle aan den IJssel relatief wat meer jongeren waarvan de ouders laag zijn opgeleid en wat meer jongeren met een Nederlandse achtergrond.

Capelle aan den IJssel kan qua probleemgedragingen niet vergeleken worden met de landelijke baseline omdat de vragen in de nieuwe vragenlijst op een andere manier geformuleerd zijn. Dit geldt ook voor de risico- en beschermende factoren.

6.2 Capelle-West, 's-Gravenland en Fascinatio

Uit de resultaten blijkt dat de wijkcombi Capelle-West, 's-Gravenland en Fascinatio wat achtergrondkenmerken betreft geen bijzondere positie inneemt in vergelijking met de overige wijken van Capelle aan den IJssel.

Ook wat betreft de scores op de probleemgedragingen 'geweld', 'delinquentie', 'problematisch roken, alcohol en drugsgebruik' en 'depressie' worden in de wijkcombi Capelle-West, 's-Gravenland en Fascinatio geen opmerkelijke verschillen gevonden ten opzichte van de scores die gemiddeld voor Capelle aan den IJssel zijn gevonden.

Bij schoolverzuim zijn de percentages 'uit de klas gestuurd worden' in de wijkcombi Capelle-West, 's-Gravenland en Fascinatio lager dan van de andere wijken. Bij aan seksualiteit gerelateerd probleemgedrag is het percentage 'sluit onveilig vrijen niet uit cq heeft dit gedaan' iets hoger dan het Capelse gemiddelde, maar bij de andere factoren binnen dit probleemgedrag valt onze wijkcombi niet op.

Op de risico- en beschermende factoren worden eveneens weinig opvallende verschillen gevonden ten opzichte van het Capelse gemiddelde. Wel blijkt dat er in de combi Capelle-West, 's-Gravenland en Fascinatio binnen het domein 'wijk' op meerdere factoren gunstige (bijna opmerkelijke) scores gevonden worden. Het gaat hier om de factoren 'verkrijgbaarheid van wapens en harddrugs', 'gebrek aan binding' en 'gebrek aan organisatie'.

6.3 Middelwatering West

De achtergrondkenmerken 'Nederlandse etniciteit' en 'Nederlandse taalachtergrond' blijken in Middelwatering West enigszins af te wijken van het stedelijk gemiddelde. Zo blijkt dat er in de wijk Middelwatering West meer jongeren wonen met een Nederlandse etniciteit en een Nederlandse taalachtergrond.

Wat betreft de scores op de probleemgedragingen worden geen grote verschillen gevonden vergeleken met de overige wijken in Capelle aan den IJssel. Wel zijn de percentages bij geweld op 3 van de 4 factoren lager dan gemiddeld in Capelle aan den IJssel, evenals 'misbruikt' bij aan seksualiteit gerelateerd probleemgedrag en de percentages 'verzuim door ziekte' iets hoger bij schoolverzuim, maar geen van deze verschillen is opmerkelijk. De factor 'ooit zwanger geweest' is licht hoger in Middelwatering West, maar alle percentages zijn afgerond 1 of 0.

Ook op de risico- en beschermende factoren worden weinig opvallende verschillen gevonden ten opzichte van het Capelse gemiddelde. Net als in de combi Capelle-West, 's-Gravenland en Fascinatio worden in de wijk Middelwatering West binnen het domein 'wijk' op meerdere factoren gunstige (bijna opmerkelijke) scores gevonden worden. Het gaat hier ook om de factoren 'verkrijgbaarheid van wapens en harddrugs', 'gebrek aan binding' en 'gebrek aan organisatie'.

6.4 Middelwatering Oost

De achtergrondkenmerken 'Nederlandse etniciteit' en 'beide ouders werken' blijken in Middelwatering Oost enigszins af te wijken van het stedelijk gemiddelde. Zo blijkt dat er in de wijk Middelwatering Oost minder jongeren wonen met een Nederlandse etniciteit en meer met een Surinaamse achtergrond, en het percentage 'beide ouders werken' is het laagst van alle wijken.

Bij de probleemgedragingen zien we dat bij geweld de wijk Middelwatering Oost op 3 factoren hoog scoort, namelijk 'neemt soms tot regelmatig een wapen mee', 'heeft deelgenomen aan een vechtpartij' en 'heeft iemand in elkaar geslagen'. Ook bij 'jeugddelinquentie' zijn de percentages van de wijk Middelwatering Oost hoog op 3 van de 5 factoren: 'iets op straat vernield', 'iets uit een winkel gestolen' en 'iets op school gestolen'.

Bij veel en vaak alcohol drinken hebben de jongeren in deze wijk ook de hoogste percentages van Capelle. Verder worden er hoge scores behaald op de factor 'ooit seksueel misbruikt' bij aan seksualiteit gerelateerd probleemgedrag en 2 factoren bij depressie: 'in het algemeen ben ik geneigd te denken dat ik een mislukking ben' en 'in het afgelopen jaar voelde ik me meestal depressief en verdrietig'.

De wijk Middelwatering Oost scoort opmerkelijk gunstig op de beschermende factor religie. Dit betekent dat de jongeren aangeven dat ze vaker dan gemiddeld naar de kerk of moskee gaan.

6.5 Oostgaarde Zuid

Deze wijk wijkt wat achtergrondkenmerken betreft licht af van de overige wijken. Zo wonen er in Oostgaarde Zuid meer jongeren die op het VWO zitten en veel jongeren uit twee-ouder gezinnen.

Wat probleemgedragingen betreft scoort Oostgaarde Zuid alleen slecht met 'door de politie opgepakt' bij jeugddelinquentie. Bij alle 4 de factoren van depressie scoren de jongeren uit de wijk Oostgaarde Zuid relatief goed in

vergelijking met de rest van Capelle aan den IJssel.

Qua risico- en beschermende factoren blijkt Oostgaarde Zuid niet anders te scoren dan het Capelse gemiddelde.

6.6 Oostgaarde Noord

De achtergrondkenmerken van Oostgaarde Noord wijken het meest af van het gemiddelde van Capelle. Zo wonen er in Oostgaarde Noord meer jongeren die op het VMBO zitten en het minste aantal jongeren met de Nederlandse etniciteit en taalachtergrond. Veel jongeren geven aan een Antilliaanse/Arubaanse of Surinaamse achtergrond te hebben. Ook het percentage twee-ouder gezinnen, beide ouders werken en opleidingsniveau ouders zijn het laagst in deze wijk.

Bij probleemgedragingen zien we bij geweld de laagste percentages op alle factoren voor deze wijk en ook bij jeugddelinquentie zijn de meeste factoren opvallend laag, dus niet problematisch. Bij veel roken behoort het percentage van de jongeren die dit aangeven tot de hoogste van Capelle, maar bij het drinken van alcohol zien we lage percentages.

Bij aan seksualiteit gerelateerd probleemgedrag is het percentage jongeren dat aangeeft onveilig vrijen niet uit te sluiten lager dan gemiddeld, het percentage dat ooit misbruikt is, is hoog en het condoomgebruik laag bij onvast partner. Bij depressie scoren de jongeren in deze wijk op alle factoren het hoogst.

Bij de risico- en beschermende factoren vinden we geen opmerkelijke percentages in de wijk Oostgaarde Noord.

6.7 Schenkel

De wijk Schenkel valt qua achtergrondkenmerken nauwelijks op. Er zijn wel iets meer jongeren met een Nederlandse etniciteit en iets meer twee-ouder gezinnen dan gemiddeld en het meeste jongeren waarvan beide ouders hoog zijn opgeleid vergeleken met het gemiddelde, maar de verschillen zijn klein.

Bij probleemgedragingen zien we bij geweld dat het percentage dat soms tot regelmatig een wapen meeneemt hoog is, maar bij de andere probleemgedragingen komt de wijk Schenkel niet opvallend in beeld.

Bij de beschermende factoren vinden we een opmerkelijk gunstig percentage in de wijk Schenkel voor de mogelijkheden voor positieve betrokkenheid in het domein wijk. Deze factor meet in hoeverre jongeren de kans hebben om binnen hun buurt positief of sociaal wenselijke gedrag te vertonen, zoals meedoen aan activiteiten of clubs in het buurthuis.

6.8 Schollebaar Zuid

Qua achtergrondkenmerken valt op dat er relatief veel jongeren op de Havo zitten, maar verder wijkt de wijk Schollebaar Zuid niet af van het Capels ge-

middelde.

Bij de probleemgedragingen zien we dat Schollebaar Zuid zich wel manifesteert. Bij 2 factoren op het probleemgedrag geweld scoren de jongeren uit deze wijk het hoogst: deelname aan vechtpartij en iemand in elkaar geslagen. Ook bij jeugddelinquentie wordt de hoogste score gehaald op het probleemgedrag 'iets op school gestolen'. Ook bij wel eens roken en drinken behaalt deze wijk de hoogste scores, echter bij veel roken en drinken niet meer.

Bij aan seksualiteit gerelateerd probleemgedrag liggen de percentages van 'naar bed geweest met onvaste partner' hoog, net als 'het condoomgebruik met onvaste partner'.

Bij de risicofactoren in het domein wijk wordt voor de factor 'verkrijgbaarheid van wapens en harddrugs' een opmerkelijk ongunstige score gevonden en voor de factor 'gebrek aan organisatie in de wijk' een bijna opmerkelijke ongunstige score.

6.9 Schollebaar Noord

Tot slot Schollebaar Noord: Net als in de wijk Schenkel zien we hier bij de achtergrondkenmerken iets meer Nederlandse nationaliteit, tweeoudergesinnen, Nederlandse taalachtergrond, beide ouders hoog opgeleid dan in Capelle gemiddeld. Maar ook het percentage beide ouders werken is hier hoger dan in Capelle gemiddeld en dit was in de wijk Schenkel niet het geval.

Bij probleemgedrag speelt deze wijk geen rol van betekenis.

Bij de risicofactoren zien we binnen het domein wijk dat Schollebaar Noord opmerkelijk ongunstig scoort met de factor 'verkrijgbaarheid van harddrugs en wapens' en bijna opmerkelijk ongunstig met de factoren 'gebrek aan organisatie in de wijk' en 'normen die antisociaal gedrag bevorderen'.

6.10 Conclusies

Kijkend naar de resultaten van de verschillende wijken valt op dat qua risicofactoren alleen de wijk Schollebaar Noord en Schollebaar Zuid opmerkelijk ongunstig scoren. Het gaat hier bij beide om de factor 'verkrijgbaarheid van wapens en drugs'. Ook zien we bij beide wijken dat de factor 'gebrek aan organisatie' bijna opmerkelijk ongunstig scoort. In de wijk Schollebaar Noord scoort de factor 'normen die antisociaal gedrag bevorderen' ook bijna opmerkelijk ongunstig. Het ligt voor de hand om dan ook Schollebaar Noord uit te kiezen als Veilig Opgroeien wijk.

Kijken we echter naar het probleemgedrag, dan valt op dat dit in Schollebaar Noord geen rol van betekenis speelt. In Schollebaar Zuid echter zien we dat probleemgedrag opvallender aanwezig is. Het gaat hier dan om 2 factoren van geweld, 1 factor van jeugddelinquentie en 1 factor van aan seksualiteit gerelateerd probleemgedrag.

Ook in de wijk Middelwatering Oost vinden we geen risicofactoren, maar wel veel verhoogd probleemgedrag. We vinden hier naast factoren bij geweld en

jeugddelinquentie die verhoogd zijn, ook alcoholgebruik, seksueel misbruik en depressie die aan de hoge kant liggen. Kortom er valt veel voor te zeggen om Veilig Opgroeien niet alleen in te zetten in Schollebaar Noord, maar zeker ook Schollebaar Zuid en Middelwatering Oost te betrekken in de Veilig Opgroeien/CtC benadering.

Literatuur

DSP-Groep (2000). *Communities That Care: Toelichting op vertaling en aanpassing van 1) CtC risico- en beschermende factorenmodel en 2) onderzoeksinstrumenten effectmeting CtC*. Amsterdam: DSP-groep.

Geldrop, M. & Van Dijk, A. G. (2003). *Aanpassing scholierenenquête*. Amsterdam: DSP-groep.

Hawkins, J. D., Catalano, R. F. & Miller, J. Y. (1992). Risk and protective factors for alcohol and other drug problems in adolescence and early childhood: Implications for substance abuse prevention. *Psychological Bulletin*, 112, 64-105.

Hawkins, J. D., Arthur, M. W. & Catalano, R. F. (1995). Preventing substance abuse. In M. Tonry & D. Farrington (Eds.), *Building a safer society, Strategic approaches to crime prevention. crime and justice A review of research* (Vol. 19, pp. 343-427). Chicago: University of Chicago Press.

Hawkins, J. D. (1999). Preventing crime and violence through Communities that Care. *European Journal on criminal on Criminal Policy and Research*, 7, 443-458.

Ince, D., Beumer, M., Jonkman, H. & Vergeer, M. (2004). *Veelbelovend en effectief. Overzicht van preventieprojecten- en programma's in de domeinen Gezin, School, Kinderen en jongeren, Wijk*. Tweede volledig herziene druk. Utrecht: NIZW.

Jonkman, H., Boers, R., Van Dijk, A. G. & Rietveld, M. (2006). *Wijken gewonnen. Gedrag van jongeren in kaart gebracht*. Utrecht: NIZW.

Van Dijk, A. G., Geldorp, M. & Tulner, H. (2002). *Tussenrapportage evaluatie vier pilotprojecten CtC*. Amsterdam: DSP-Groep.

Van Dijk, A. G., Flight, S., Geldorp, M. & Tulner, H. (2004). *Eindrapportage evaluatie vier pilotprojecten CtC*. Amsterdam: DSP-Groep.

Bijlagen

Bijlage 1 Toelichting risico- en beschermende factoren

B 1.1 Risicofactoren

Domein gezin

FR1 Geschiedenis van probleemgedrag in het gezin

Als kinderen opgroeien in een gezin met een verleden van alcohol –of drugsverslaving is de kans groter dat zij deze later zelf ook zullen ontwikkelen. Ditzelfde geldt voor kinderen die opgroeien in een gezin met een verleden van crimineel gedrag.

FR2 Problemen met gezinsmanagement

Slechte gezinsleiding betekent dat er geen duidelijk beeld bestaat van gewenst gedrag, dat ouders hun kinderen onvoldoende in de gaten houden en begeleiden en dat ouders excessieve of inconsequente straffen opleggen. Als kinderen opgroeien in een gezin dat slecht geleid wordt, lopen ze meer risico op het ontstaan van probleemgedrag.

FR3 Conflicten in het gezin

Voortdurende en grote conflicten tussen hoofdverzorgers onderling of tussen hoofdverzorgers en kinderen vergroten de kans op de ontwikkeling van probleemgedrag bij kinderen die opgroeien in dergelijke gezinnen. Gebleken is dat conflicten tussen familieleden van grotere invloed zijn op het ontstaan van probleemgedrag dan de gezinsstructuur.

FR4 Positieve houding van ouders ten aanzien van alcohol- en drugsgebruik

Een positieve houding van ouders met betrekking tot alcohol- en drugsgebruik kan bij kinderen leiden tot een verhoogd risico op het ontstaan van aan alcohol- en drugsgerelateerde problemen.

FR5 Positieve houding van ouders ten aanzien van antisociaal gedrag

Ditzelfde geldt voor een positieve houding van ouders met betrekking tot antisociale gedragingen als diefstal, vernielingen en agressie. Wanneer de ouders positief tegenover deze gedragingen staan, zullen de kinderen eerder geneigd zijn deze gedragingen te vertonen.

Domein school

SR1 Leerachterstanden

Slechte schoolresultaten vanaf de laatste jaren van de basisschool wijzen op een verhoogde kans op drugsgebruik, criminaliteit, geweld, aan seksualiteit gerelateerd probleemgedrag en vroegtijdig schoolverlaten. Vandaar dat aan de jongeren wordt gevraagd wat voor cijfers zij op school halen en of zij vinden dat ze betere schoolresultaten behalen dan hun klasgenoten.

SR2 Gebrek aan motivatie

Kinderen met een lage schoolmotivatie hebben vaak de betrokkenheid met de school verloren. Hierdoor lopen zij een verhoogd risico op het ontstaan van probleemgedragingen.

Domein kinderen en jongeren

IR1 Vervreemding en opstandigheid

Kinderen die het gevoel hebben dat zij buiten de maatschappij vallen kunnen recalcitrant gedrag gaan vertonen. Dit kan zich onder andere uiten in het zich niet houden aan regels of in het aannemen van een actief rebellerende houding tegenover de maatschappij. Deze kinderen lopen een verhoogd risico op drugsgebruik, criminaliteit en vroegtijdige schoolverlating.

IR2 Vroeg begin van antisociaal gedrag

Hoe eerder kinderen antisociaal gedrag vertonen, hoe groter de kans dat dit gedrag op latere leeftijd wordt voortgezet.

IR3 Vroeg begin van alcohol- en drugsgebruik

Ditzelfde geldt voor het vroegtijdig beginnen met roken, alcohol en drugs. Hoe eerder kinderen hiermee beginnen, hoe groter de kans dat hun gedrag later chronische vormen zal aannemen.

IR4 Positieve houding ten aanzien van alcohol- en drugsgebruik

Op de basisschool zijn jongeren vaak tegen het gebruik van sigaretten, alcohol en drugs en kunnen zij zich vaak moeilijk voorstellen waarom mensen dergelijke middelen toch gebruiken. Op de middelbare school leren zij anderen kennen die deze middelen wel gebruiken en ontstaat er een grotere tolerantie. Daardoor lopen zij ook meer risico.

IR5 Positieve houding ten aanzien van antisociaal gedrag

Ditzelfde geldt voor de houding die kinderen hebben ten aanzien van antisociale gedragingen.

IR6 Omgang met vrienden die alcohol en drugs gebruiken

Kinderen die omgaan met leeftijdsgenoten die sigaretten roken, alcohol drinken of drugs gebruiken, lopen een verhoogd risico zelf te gaan gebruiken.

IR7 Omgang met vrienden die probleemgedrag vertonen

Jongeren die omgaan met leeftijdsgenoten die probleemgedrag vertonen (zelfs jongeren uit evenwichtige gezinnen), lopen zelf veel meer risico deze problemen te vertonen.

IR8 Depressie

Domein buurt/wijk

CR1 Gebrek aan binding met de wijk

Buurten waar mensen weinig aansluiting hebben bij de buurt vertonen meer problemen met betrekking tot drugs, drugshandel, criminaliteit en geweld. Deze situatie doet zich niet alleen voor in arme wijken; ook beter gesitueerde buurten kampen met deze problemen.

CR2 Gebrek aan organisatie met de wijk

Ditzelfde geldt voor buurten waarin de organisatie gebrekkig is.

CR3 Hoge mate van doorstroming in de wijk

Inwoners van wijken die zich kenmerken door een hoge mate van mobiliteit blijken een groter risico op drugs –of misdaadproblemen te lopen. Hoe meer mensen binnen een wijk verhuizen, des te groter het risico op zowel crimineel gedrag, als drugsproblemen binnen families. Sommige jongeren verweeren zich tegen de negatieve effecten van mobiliteit door aanknopingspunten te zoeken binnen nieuwe gemeenschappen; anderen kunnen niet omgaan met de consequenties van frequente verhuizingen en hebben daardoor meer kans op problemen.

CR4 Verkrijgbaarheid van drugs en wapens

Hoe meer drugs er beschikbaar zijn in een wijk, des te groter het risico dat drugsgebruik zich binnen de wijk zal voordoen en dus ook dat jongeren drugs zullen gebruiken. Ook is in een groot aantal onderzoeken een verband aangetoond tussen verkrijgbaarheid van vuurwapens en geweld.

CR5 Maatschappelijke normen die antisociaal gedrag bevorderen

Jongeren lopen een verhoogd risico op probleemgedragingen als de normen ten aanzien van drugsgebruik, geweld of criminaliteit ontbreken of zelfs alleen al als hier onduidelijkheid over bestaat.

B 1.2 Beschermende factoren

Domein gezin

FP1 Hechtingssterkte gezin

De hechtingssterkte van het gezin wordt over het algemeen gezien als een factor die de kans op probleemgedragingen vermindert; hierbij kan men denken aan samen dingen ondernemen en het praten over problemen.

FP2 Mogelijkheden voor positieve betrokkenheid

Deze factor meet in hoeverre jongeren de kans hebben binnen het gezin om positief of sociaal wenselijk gedrag te vertonen.

Domein school

SP1 Mogelijkheden voor positieve betrokkenheid

Deze factor meet in hoeverre jongeren de kans hebben binnen de school om positief of sociaal wenselijk gedrag te vertonen, zoals buitenschoolse activiteiten of clubs.

SP2 Beloningen voor positieve betrokkenheid

Deze factor meet in hoeverre jongeren beloond worden voor positief gedrag door hun omgeving, in dit geval binnen de school.

Domein kinderen en jongeren

IP1 Gezonde opvattingen en duidelijke normen

Deze factor meet of de jongere beschikt over duidelijke normen omtrent wenselijk gedrag.

IP2 Sociale vaardigheden

Jongeren met betere sociale vaardigheden weten beter hoe zij om moeten gaan met nieuwe, vreemde of onaangename situaties.

IP3 Religie/spiritualiteit

Deze factor meet de mate van religieuze betrokkenheid van de jongere.

Domein buurt/wijk

CP1 Mogelijkheden voor positieve betrokkenheid

Deze factor meet in hoeverre jongeren de kans hebben om binnen hun buurt positief of sociaal wenselijk gedrag te vertonen, zoals meedoen aan activiteiten of clubs in het buurthuis.

CP2 Beloningen voor positieve betrokkenheid

Deze factor meet in hoeverre jongeren beloond worden voor positief gedrag door hun omgeving, in dit geval in de buurt.

Bijlage 2 Tabellen ruwe scores Capelle aan den IJssel

B2 Tabellen risicofactoren (schaal 0 tot 100)

Tabel B2.1 Gezin

wijk	geschiedenis van probleemgedrag in het gezin	problemen met gezinsmanagement	conflicten in het gezin	positieve houding van ouders t.a.v. alcohol- en drugsgebruik	positieve houding van ouders t.a.v. antisociaal gedrag
Stadsgemiddelde	4	26	27	13	4
Capelle-West/'s-Gravenland/Fascinatio	3	26	27	12	4
Middelwatering West	4	26	27	12	4
Middelwatering Oost	8	26	27	13	4
Oostgaarde Zuid	5	26	25	14	5
Oostgaarde Noord	4	25	27	11	3
Schenkel	4	26	28	12	5
Schollevaar Zuid	3	26	27	13	4
Schollevaar Noord	4	26	27	4	4

Tabel B2.2 School

wijk	leerachterstanden	gebrek aan binding
Stadsgemiddelde	42	29
Capelle-West/'s-Gravenland/Fascinatio	44	30
Middelwatering West	43	29
Middelwatering Oost	41	31
Oostgaarde Zuid	42	28
Oostgaarde Noord	45	29
Schenkel	42	28
Schollevaar Zuid	40	29
Schollevaar Noord	42	27

Tabel B2.3a Individu/ leeftijdgenoten

wijk	vervreemding en opstandigheid	betrokkenheid bij jeugdbende	vroeg begin van antisociaal gedrag	vroeg begin van alcohol- en drugsgebruik
Stadsgemiddelde	34	2	16	18
Capelle-West/'s-Gravenland/Fascinatio	35	1	16	18
Middelwatering West	33	2	15	16
Middelwatering Oost	33	1	17	18
Oostgaarde Zuid	35	2	15	19
Oostgaarde Noord	35	1	15	16
Schenkel	35	2	16	18
Schollevaar Zuid	33	3	16	18
Schollevaar Noord	34	2	15	17

Tabel B2.3b Individu/ leeftijdgenoten

wijk	positieve houding van ouders t.a.v. alcohol- en drugsgebruik	positieve houding van ouders t.a.v. antisociaal gedrag	omgang met vrienden die alcohol en drugs gebruiken	omgang met vrienden die antisociaal gedrag vertonen
Stadsgemiddelde	26	23	21	6
Capelle-West/'s-Gravenland/Fascinatio	27	24	20	6
Middelwatering West	26	24	19	6
Middelwatering Oost	25	23	22	7
Oostgaarde Zuid	27	24	20	6
Oostgaarde Noord	26	22	20	6
Schenkel	24	22	18	7
Schollevaar Zuid	27	22	23	6
Schollevaar Noord	27	21	20	5

Tabel B2.4 Wijk

wijk	gebrek aan binding in de wijk	gebrek aan organisatie in de wijk	hoge mate van doorstroming in de wijk	verkrijgbaarheid van harddrugs en wapens	normen die antisociaal gedrag bevorderen
Stadsgemiddelde	31	29	20	38	33
Capelle-West/'s-Gravenland/Fascinatio	27	25	22	31	31
Middelwatering West	33	26	19	30	31
Middelwatering Oost	34	30	20	42	33
Oostgaarde Zuid	28	27	19	32	31
Oostgaarde Noord	34	30	22	33	32
Schenkel	29	26	20	35	32
Schollevaar Zuid	35	32	20	47	35
Schollevaar Noord	33	33	18	47	36

B2 Tabellen beschermende factoren (schaal 0 tot 100)

Tabel B2.5 Gezin

wijk	hechtingssterkte gezin	mogelijkheden voor positieve betrokkenheid	beloningen voor positieve betrokkenheid
Stadsgemiddelde	62	72	76
Capelle-West/'s-Gravenland/Fascinatio	72	72	75
Middelwatering West	72	72	74
Middelwatering Oost	72	72	74
Oostgaarde Zuid	74	74	77
Oostgaarde Noord	72	72	76
Schenkel	72	72	74
Schollevaar Zuid	73	73	77
Schollevaar Noord	73	73	74

Tabel B2.6 School

wijk	mogelijkheden voor positieve betrokkenheid	beloningen voor positieve betrokkenheid
Stadsgemiddelde	60	67
Capelle-West/'s- Gravenland/Fascinatio	61	66
Middelwatering West	61	68
Middelwatering Oost	60	68
Oostgaarde Zuid	60	68
Oostgaarde Noord	59	68
Schenkel	62	69
Schollevaar Zuid	60	67
Schollevaar Noord	61	66

Tabel B2.7 Individu/ leeftijdgenoten

wijk	gezonde opvattingen en duidelijke normen	sociale vaardigheden	religie
Stadsgemiddelde	63	74	42
Capelle-West/'s- Gravenland/Fascinatio	62	74	40
Middelwatering West	64	73	43
Middelwatering Oost	65	73	51
Oostgaarde Zuid	63	74	39
Oostgaarde Noord	64	73	44
Schenkel	65	74	46
Schollevaar Zuid	63	75	38
Schollevaar Noord	63	75	39

Tabel B2.8 **Wijk**

wijk	mogelijkheden voor positieve betrokkenheid	beloningen voor positieve betrokkenheid
Stadsgemiddelde	44	45
Capelle-West/'s- Gravenland/Fascinatio	45	45
Middelwatering West	41	45
Middelwatering Oost	42	44
Oostgaarde Zuid	45	48
Oostgaarde Noord	44	46
Schenkel	49	47
Schollevaar Zuid	42	44
Schollevaar Noord	43	44

